

Univerzita Karlova v Praze

Přírodovědecká fakulta

katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Studijní program: Demografie

Studijní obor: Demografie – Sociální geografie

Marie Hornáková

SOCIÁLNÍ NEROVNOSTI V METROPOLITNÍ OBLASTI JAKARTY

SOCIAL INEQUALITIES IN THE JAKARTA METROPOLITAN AREA

Bakalářská práce

Praha 2014

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Jana Temelová, Ph. D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze dne 11. 5. 2014

Marie Horňáková

Poděkování:

Chtěla bych poděkovat vedoucí své bakalářské práce RNDr. Janě Temelové, Ph. D. za podporu při psaní, cenné rady a připomínky. Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Nině Dvořákové za pomoc s dokončením práce. Poděkování patří také mé rodině a nejbližším přátelům.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá sociálními nerovnostmi v Metropolitní oblasti Jakarty. Bakalářská práce se zaměřuje na problematiku sociálního vyčleňování a na prostorové rozložení různých sociálních skupin obyvatelstva v rámci metropolitního regionu. Klade především důraz na rozdíly mezi obyvateli metropolitního jádra a jeho okrajovými oblastmi. Sledování sociálních rozdílů je zasazeno do kontextu procesu post-suburbanizace a celá bakalářská práce vychází z teorií postmoderního urbanismu. V případě segregace obyvatelstva je práce zaměřena především na hlavní důvody, které k segregaci vedou – rozdílné etnikum a zajištění bezpečnosti. V souvislosti s vyšší mírou bezpečnosti se zaměřuje i na ukazatele, u kterých existuje předpoklad, že s ní úzce souvisí. Při zpracování bakalářské práce byla využívána data z Indonéského statistického úřadu. Z výsledků je patrné, že existují rozdíly nejen mezi jádrem a suburbánními lokalitami, ale i v rámci samotných okrajových částí metropolitní oblasti.

Klíčová slova: Metropolitní oblast Jakarty, post-suburbanizace, postmoderní urbanismus, sociální vyčleňování

Abstract

This bachelor thesis deals with social inequalities in the Jakarta Metropolitan Area. It is focused on the problematic of social exclusion in relation with the distribution of different groups of the population in the metropolitan region - especially on the differences between core and peripheral areas. Monitoring of the social differences is set in the context of post-suburbanisation and the entire work is based on theories of postmodern urbanism. In the case of segregation of population it is primarily focused on the main reasons leading to this process - differences in ethnicity and ensuring security. In the context of higher degree of security it focuses on other indicators, which could be expected to be related with it. Data from the Indonesian Bureau of Statistics have been used in the processing. The results indicate that differences exist not only between the core and suburban areas, but also within the edges themselves.

Key words: Jakarta Metropolitan Area, post-suburbanisation, postmodern urbanism, social exclusion

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Teoretické koncepty postmoderního urbanismu	10
3. Od suburbanizace k post-suburbanizaci.....	13
4. Metodika	17
4.1 Vymezení Metropolitní oblasti Jakarty (JMR)	17
4.2 Použitá data.....	19
4.3 Definice vybraných ukazatelů	20
5. Zasazení procesu post-suburbanizace do vývoje urbanizace v Metropolitní oblasti Jakarty	21
5.1 Počátky sociálních nerovností	21
5.2 Období velkého rozvoje a ekonomického růstu	22
5.3 Období krize	26
5.4 Období obnovy (reform)	28
6. Sociální vyčleňování v Metropolitní oblasti Jakarty	34
6.1 Gated communities	35
6.2 Etnikum a náboženské vyznání	38
6.3 Bezpečnost a faktory ji ovlivňující	42
7. Závěr	49
Seznam literatury a zdrojů	52
Ostatní zdroje.....	57
Přílohy	58

Seznam obrázků

Obrázek 1: Metropolitní oblast Jakarty	18
Obrázek 2: Schéma Metropolitní oblasti Jakarty	19
Obrázek 3: Růst zastavěné plochy v Metropolitní oblasti Jakarty	23
Obrázek 4: Jababeka City.....	32
Obrázek 5: Gated community, Lippo Karawaci.....	36
Obrázek 6: Gated community, BDS City (Provence Parkland)	37
Obrázek 7: Gated community, BDS City	37

Seznam grafů

Graf 1: Míry nezaměstnanosti v Indonésii v letech 1986 až 2013	27
Graf 2: Počet obyvatel v DKI Jakakarta a Bodetabek v letech 1980, 1990, 2000, 2010 a 2012	30
Graf 3: Hustota zalidnění v DKI Jakakarta a Bodetabek v letech 1980, 1990, 2000, 2010 a 2012 ...	30
Graf 4: Podíl obyvatel podle náboženského vyznání v Jabodetabek a DKI Jakarta v roce 2010	40
Graf 5: Podíl obyvatel podle náboženského vyznání v Bodetabek v roce 2004 a 2010	40
Graf 6: Podíl trestných činů v DKI Jakarta a Bodetabek v roce 2012	42
Graf 7: Index lidského rozvoje v Metropolitní oblasti Jakarty v letech 2009, 2010, 2011 a 2012	43
Graf 8: Podíl negramotných obyvatel v Metropolitní oblasti Jakarty v roce 2010	44
Graf 9: Podíl obyvatel podle nejvyššího dosaženého vzdělání v Metropolitní oblasti Jakarty v roce 2010	45
Graf 10: Podíl obyvatel podle nejvyššího dosaženého vzdělání v DKI Jakarta a Bodetabek v roce 2010	45
Graf 11: Podíl obyvatel pod hranicí chudoby v Metropolitní oblasti Jakarty v letech 2009, 2010 a 2011	46
Graf 12: Podíl nezaměstnaných obyvatel v Metropolitní oblasti Jakarty v roce 2010.....	47
Graf 13: Index lidského rozvoje v DKI Jakarta a obcích v letech 2009, 2010, 2011	48
Graf 14: Podíl obyvatel podle nejvyššího dosaženého vzdělání v DKI Jakarta a obcích v roce 2010	48

Seznam tabulek

Tabulka 1: Srovnání suburbia a post-suburbia	16
Tabulka 2: Projekty nových měst v Jabodetabek s rozlohou větší než 500 ha v roce 1995 a 2001...	25
Tabulka 3: Osoby starší 15 let podle pracovní aktivity v roce 2004 a 2010	27

Seznam příloh

Příloha 1: Podíl trestných činů v Metropolitní oblasti Jakarty v roce 2012	58
Příloha 2: Index lidského rozvoje v Metropolitní oblasti Jakarty v roce 2010	59
Příloha 3: Obyvatelstvo pod hranicí chudoby v Metropolitní oblasti Jakarty v roce 2011	60
Příloha 4: Podíl nezaměstnaných v Metropolitní oblasti Jakarty v roce 2010	61

Seznam zkratk

DKI - Daerah Khusus Ibukota - Capital Special Province. Jedná se o centrální (jádrovou) oblast metropolitního regionu.

L. A. School – Los Angeles School

UCLA - University of California, Los Angeles

1. Úvod

V současné době žije více jak polovina obyvatel naší planety v městských oblastech. Do roku 2030 se předpokládá, že v zemích s nízkými a středními příjmy bude téměř 60 % populace žít ve městech (Cohen 2003). Téma městského prostoru a procesů, které v jeho rámci probíhají, je tedy více než důležité. Velice výstižná je myšlenka od Edwarda Soji: „V éře postmetropole je čím dál těžší „uniknout z města“, s tím, jak se městské podmínky a urbanismus jako způsob života stávají v podstatě všudypřítomnými“ (Soja 2000, s. 242).

Aby byl ale život ve velkoměstech příjemný a udržitelný, musí se jejich rozvoj a fungování pečlivě plánovat. Udržitelné fungování především největších měst je však často značně problematické. I Jakarta, hlavní město Indonésie, se potýká s řadou problémů, jako je zvětšující se regionální nerovnováha, fyzická roztržitost, sociální vyčleňování, nevyhovující infrastruktura a zhoršující se životní prostředí (Hudalah, Firman 2012). Právě problematikou sociálního vyčleňování se ve své práci blíže zabývám. Segregace¹ obyvatelstva má v rámci metropolitní oblasti totiž hluboké kořeny a v posledních letech, spolu s rozvojem nových měst v suburbánních oblastech, došlo k prohloubení a znovu oživení této problematiky (Firman 2004). Právě z důvodu aktuálnosti otázky sociálního vyčleňování, jsem se rozhodla tomuto tématu blíže věnovat. Indonésie totiž nejsou jen dlouhé písčité pláže, neobydlené ostrůvky a průzračná mořská voda, jak ji mnoho z nás vidí. Je to rozmanitá země plná velkých a hlavně prohlubujících se sociálních rozdílů.

Ve své bakalářské práci se zaměřuji na sociální nerovnosti v Metropolitní oblasti Jakarty – na problematiku sociálního vyčleňování a v souvislosti s tím na rozložení různých skupin obyvatelstva v rámci metropolitního regionu – především potom na rozdíly mezi jádrem a okrajovými oblastmi. Vše sleduji v kontextu procesu post-suburbanizace, která se v nedávných letech začala projevovat i v Indonésii. Post-suburbanizací rozumíme přesun obyvatelstva z městských center na okraje, následované decentralizací různých ekonomických aktivit, včetně výroby, obchodu nebo maloobchodu (Firman 2014).

¹ „Segregace“ je jev, kdy dvě nebo více skupin obývá rozdílné prostředí v rámci stejného města, regionu nebo státu. Rezidenční oddělení určitých podskupin obyvatel, bývá většinou spojeno s rasou, etnikem, náboženstvím nebo ekonomickým postavením (Gregory a kol. 2009, s. 673).

Indonésie prošla v posledních desetiletích řadou důležitých změn, které měly na formování a život ve městech značný vliv. V období ekonomického boomu došlo k významnému nárůstu přímých zahraničních i domácích investic, a s tím spojeným rozvojem průmyslových parků a nových měst na okrajích. Následně ale byla Indonésie zasažena těžkou ekonomickou krizí a zároveň se začaly objevovat problémy spojené s nekontrolovanou urbanizací v době ekonomické prosperity (Goldblum, Wong 2000, Firman 1998 a 2002). Důležitou změnou bylo také zavedení demokratických voleb v roce 1999, neboť vláda předešlého prezidenta Soeharta trvala celých třicet let (Firman 2002).

Výzkumné otázky zní:

- Odpovídá Metropolitní oblast Jakarty konceptům postmoderního urbanismu Los Angeles School (L. A. School)?
- Jaký má post-suburbanizace vliv na sociální vyčleňování v Metropolitní oblasti Jakarty? Jak se segregace projevuje a jaké má charakteristiky či specifika?
- Čím je proces post-suburbanizace v Metropolitní oblasti Jakarty specifický?

V samotném začátku své práce se věnuji teoretickým konceptům postmoderního urbanismu (2. kapitola), vymezení pojmu post-suburbanizace (3. kapitola) a metodice (4. kapitola). Následuje 5. kapitola zaměřená na zasazení procesu post-suburbanizace do vývoje urbanizace v Metropolitní oblasti Jakarty a Indonésii obecně. Vývoj rozdělují do čtyř podkapitol – první se věnuje počátkům sociálních nerovností, které sahají až do období kolonizace, dále následují podkapitoly věnované období velkého rozvoje a ekonomického růstu, období krize a období obnov. Šestá kapitola je zaměřená konkrétně na problematiku sociálního vyčleňování. Při jejím sledování vycházím z hlavních důvodů vedoucích k segregaci obecně, jako je rozdílné etnikum, místo původu a náboženské vyznání (Leisch 2002). Dále se věnuji konkrétním důvodům segregace v rámci Metropolitní oblasti Jakarty – jedním z nich je zajištění větší bezpečnosti. Na základě dat o trestných činech zjišťuji, jestli je v suburbánních oblastech bezpečněji. Dále předpokládám, že oblasti s vysokou kriminalitou obývají spíše sociálně slabší skupiny obyvatel – s nižší úrovní vzdělanosti a nižšími příjmy. Na základě tohoto předpokladu zjišťuji rozdíly mezi DKI² Jakarta a suburbánními oblastmi.

² „DKI“ je zkrácenina výrazu Daerah Khusus Ibukota - Capital Special Province. Jedná se o centrální oblast metropolitního regionu

2. Teoretické koncepty postmoderního urbanismu

Hlavním centrem vzniku teoretických konceptů postmoderního urbanismu byla L. A. School, která se začala formovat v polovině osmdesátých let a jsou s ní spojena jména jako: Michael Dear, Mike Davis, Allen J Scott, Edward Soja, Michael Storper, či Jennifer Wolch. Do té doby převládaly moderní přístupy ke studiu urbanismu spojené s Chicago School. Základní publikací chicagské školy byla kniha "The City", poprvé vydaná v roce 1925 Robertem Parkem a Ernestem Burgessem (Dear, Flusty 1998). Ta se později stala stěžejním materiálem - moderním analytickým vzorem a využívala se po celé dvacáté století. Na město bylo pohlíženo jako na jednotný celek, tj. koherentní regionální systém, ve kterém centrum utváří své zázemí (Dear 2002). Z pohledu Chicagské školy bylo město svým chováním přirovnáváno k ekologickému společenství. V důsledku soupeření o zdroje mezi jednotlivými sociálními skupinami dochází k vytváření předvídatelného městského vzorce. Ústřední pro tento přístup je pojem sociální distance, který představuje myšlenku, že sociální skupiny chtějí mít co nejmenší kontakt s těmi ostatními. Ve výsledku vzniká městská sociální krajina charakteristická různými skupinami obyvatel, žijícími v odlišných čtvrtích (Kaplan a kol. 2004). Jedním z nejtrvalejších modelů Chicagské školy byla Burgessova teorie zonálních či koncentrických kruhů, popisující vývoj odlišných městských sociálních oblastí (Dear 2002). V modelu se podařilo zachytit sociální uspořádání průmyslových měst na začátku 20. století (Kaplan a kol. 2004). Mezi další teoretické koncepty Chicagské školy se řadí: sektorová teorie městské struktury Homera Hoyta (1939) a teorie vícenásobných jader od C. D. Harrise a E. Ullmana (1945) (Dear 2002).

Stejně jako Chicago School, ani L. A. School není geografickou školou. Skládá se z velké části z vědců sídlících v Graduate School of Architecture and Urban Planning na UCLA³ (Gregory a kol. 2009).

Podle Deara (2002) přechod od modernismu k postmodernismu předznamenal už Wirth ve výše zmíněné publikaci The City. Město podle něj leží v centru komplexního regionálního zázemí založeném na obchodu (Wirth 1925, cit. v Dear 2002, s. 16). Zároveň ale Wirth (1925, cit. v Dear 2002, s. 16) dodává, že vývoj suburbánních měst je charakteristický pro poslední fázi vývoje města a jejich umístění může mít rozhodující vliv na směr jeho růstu. Dále konstatuje, že moderní

³ „UCLA“ je zkrácenina pro University of California, Los Angeles

komunikace proměnily svět do jednotného mechanismu, kde se globální a lokální komunikace protíná v podstatě neustále.

U postmodernistických přístupů geografové zvažují upřednostnění jedné městské teorie před druhou, sociální výstavbu měst a fakt, že se ve městě objevují i jiné rozdíly, než jen mezi třídou nebo rasou. Důležité je podle L. A. School sledování odlišností podle věku, sexuální orientace či genderu (Gregory a kol. 2009).

Dear (2002) jako hlavní rozdíly L. A. School od té Chicagské uvádí:

- Tradiční koncept městského uspořádání, kde se město utváří kolem centrálního jádra, byl vystřídán pozměněnou teorií, kdy městské periferie utvářejí to, co zbylo z centra.
- Globální, korporátně-ovládané propojení, vyvažuje, dokonce i kompenzuje, individuálně zaměřenou aktivitu v městských procesech.
- Paradigma lineárního vzoru vývoje měst bylo nahrazeno nelineárním - chaotickým procesem, zahrnujícím patologické formy, jako jsou například nadnárodní zločinecké organizace nebo jevy ohrožující životní prostředí.

Základní formy vývoje města podle L. A. School jsou (Dear 2002):

- **World City** - dochází ke vzniku relativně malého počtu velících a řídících středisek v globalizující se ekonomice. Důraz na systém světových měst lze nalézt už v publikaci „The World Cities“ od Petera Halla z roku 1966 (Dear, Flusty 1998, s. 67).
- **Dual City** - zvyšující se sociální polarizace, tj. rostoucí rozdíl mezi bohatými a chudými; mezi národy; mezi mocnými a bezmocnými; mezi různými etnickými, rasovými a náboženskými skupinami; a mezi ženami a muži.
- **Hybrid City** - představuje všudypřítomnou fragmentaci jak v materiálním tak i v kognitivním životě, zahrnující zhroucení běžných komunit a vzestup nových kulturních kategorií a prostorů, především kulturních hybridů (kříženců).
- **Cybercity** - výzvy informační doby, zejména zdánlivě všudypřítomná možnost připojení, která nahrazuje omezení reálně existujícího prostoru

Steve Flusty a Michael Dear používají k popisu prostorových projevů, které vycházejí z (postmoderního) stavu města odvozeného z výše uvedených forem, termín "Keno kapitalismus" (Dear, Flusty 1998). Městské uskupení je charakteristické výraznou fragmentací a specializací -

vypadá jako rozdělená herní deska, která je předmětem zvrácených zákonů a podivně diskrétních, nesouvislých městských výstupů. Díky neustálé přítomnosti zločinu, korupce a násilí v globálním městě se zdá model města jako hrací desky pro 21. století obzvláště vhodný (Dear 2002). Postmoderní městský proces zůstává stále kapitalistický, ale mění se významně povaha tohoto podnikání, především prostřednictvím telekomunikační revoluce, měnícího se charakteru práce a globalizace (Dear, Flusty 1998). Krajina a lidé jsou homogenizovány s cílem usnadnit velkovýrobu a spotřebu. Edward Soja (2000) používá k popisu nového urbanismu - postmoderní metropole - pojem „postmetropole“. Ta může být reprezentována jako produkt zesílených globalizačních procesů, skrze které se souběžně globální stává lokalizovaným a lokální globalizovaným. Soja (2000) se domnívá, že to, co bylo jednou centrální, se stává periferním a naopak – probíhá intenzivní urbanizace předměstí (suburbií) a jejich přeměna na vnější města (Outer Cities) nebo okrajová města (Edge Cities). Dále Soja (2000) zdůrazňuje, že postmetropole reprezentuje z velké části výtvor, nebo lépe řečeno rozšíření, moderního a modernistického urbanismu. Představuje tedy stále ještě dílčí a neúplnou proměnu, která bude vždy nést stopy dřívějších městských prostorů. Na druhou stranu ale reprezentuje i něco zcela nového a jiného – produkt éry intenzivní a rozsáhlé restrukturalizace, účinný svými dopady na každý aspekt našeho života. „Už nemůžeme dále mapovat moderní metropoli, neboť už nelze dále předpokládat, že známe její extrémy, hranice, omezení, limity“ (Chambers 1990, cit. v Soja 2000, s. 150). Hranice města jsou totiž stále více porézní a zhoršují tak naši schopnost vykreslit přesné linie oddělující to, co je uvnitř a co mimo město; mezi městem a venkovem; mezi přírodním a umělým. Nedílnou součástí nových urbanizačních procesů bylo zintenzivnění socioekonomických nerovností (Soja 2000). V závěru představení teoretických konceptů postmoderního urbanismu je nutné zmínit, že L. A. School se setkává i s řadou kritik. Mnoho geografů jí vytýká například nedostatečně obsáhlou metodiku, která za výzkumem L. A. School stojí (Gregory a kol. 2009).

3. Od suburbanizace k post-suburbanizaci

U popisu procesů suburbanizace a post-suburbanizace vycházím ze studia především amerických, případně evropských suburbií (post-suburbií). S prvním použitím termínu post-suburbium přišli Kling, Olin a Poster v roce 1995, kteří ho použili k popsání nové suburbánní prostorové formy, kterou definovali jako tajná města postrádající vlastní místní správu, či dokonce jasnou poštovní adresu (Kling a kol. 1995, cit. v Mace 2013, s. 17). Samotných vysvětlení a přístupů k definici pojmu post-suburbií je celá řada. Dříve než přejdu k definici a bližší charakteristice post-suburbanizace, zmíním se pár slovy o suburbanizaci. Rozlišení těchto dvou stádií je pro pochopení pojmu post-suburbanizace důležité.

Suburbanizací se rozumí proces, kdy se lidé, bydlení, průmysl, obchod a maloobchod rozšiřují mimo rámec původních městských oblastí, dochází tak ke vzniku rozptýlených zastavěných částí v krajině, které jsou stále spojené s městem prostřednictvím dojíždění (Gregory a kol. 2009). Jedná se o různé druhy suburbií s odlišnými sociálními, ekonomickými a krajinnými vlastnostmi, a i proto jsou interpretovány mnoha odlišnými způsoby. Tradiční (americká) suburbia fungují jako periferní ubytovna, ze které obyvatelé dojíždějí do zaměstnání v městském jádře, jsou do značné míry ekonomicky nečinná a nejsou centry vysoké kultury (Kling a kol. 1995). V 19. století byla funkce suburbií jasně definována jako doplněk města a často byla nazývána „sleeping cities“ (Borsdorf 2004). Borsdorf (2004) dále uvádí, že prostor byl diferencován na jádro (centrum hlavních funkcí), městský okruh (specializující se na některé komerční a průmyslové funkce) a vnější okruh příměstských obytných čtvrtí (suburbií). Po první světové válce se rozvinul koncept „regionálního města“ a některá suburbia změnila svou tvář, strukturu a funkci. Suburbia byla obydlena především mladými rodinami žijícími v oddělených domech a dojíždějících do práce a za nákupy do města. Období rychlé suburbanizace (1960-1980) mělo ale i řadu negativních dopadů, jak architektonických, sociálních tak i psychologických. Hlavními důvody byla podle Borsdorfa (2004) monotónní architektura, nízká kvalita domů a nedostatečná infrastruktura.

Soja (2000) uvádí, že nyní se nejedná pouze o dojíždějící zónu aglomerace, suburbanizace se podle něj stala samostatným způsobem života s vlastními prostorovými zvláštnostmi. Jako ekvivalentní výrazy k pojmu post-suburbium udává „převrácená metropole“, „město převrácené naruby“ nebo „periferní urbanizace“. Phelps a Wu (2011) použili pojem post-suburbánní jako zastřešující termín pro řadu dalších termínů, například edge cities, exurb, technoburbs. Ve své knize

docházejí k závěru, že post-suburbanizace neztělesňuje jasný rozchod se suburbanizací. Vidí primární hodnotu termínu v zaměření se na mnohotvárnost povahy transformací, které ovlivňují metropole (Phelps a Wu 2011, cit. v Mace 2013, s. 17). Kling a kol. (1995) nazývají post-suburbanistickým prostorovým uspořádáním periferní zónu, která se stala života schopnou sociální a ekonomickou jednotkou. Podél jejího dálničního růstového koridoru se rozprostírají nákupní centra, průmyslové parky, kancelářské komplexy, nemocnice, školy a celá řada různých typů bydlení. Její obyvatelé se shánějí po práci a dalších potřebách raději v jejich bezprostředním okolí, nežli ve městě. Kling, Olin a Spancer vycházejí z popisu Roberta Fishmana, ten nazval takovéto prostorové uspořádání „novým městem“ („new city“) (Fishman 1987, cit. v Kling a kol. 1995, s. 6). Post-suburbanistická prostorová formace se podle autorů od tradičního suburbia liší tím, že má pro své obyvatele živá komerční a kulturní centra. Skládá se z městských prostorových forem s nízkou hustotou, které jsou strukturálně roztržité, ekonomicky specializované a sociálně fragmentované (Borsdorf 2004).

Posun od suburbanizace k post-suburbanizaci, který začal ve vyspělých zemích, byl mimo jiné vyvolán technologickou revolucí nastartovanou na začátku dvacátého století. Nejdříve se jednalo o rozvoj automobilových technologií, který umožnil lidem každodenně cestovat z jednoho okraje města do druhého (Hudalah, Firman 2012). Pokrok v oblasti telekomunikací a výpočetní techniky částečně nahradil nutnost osobního kontaktu, což ještě více usnadnilo decentralizaci zaměstnání. V důsledku toho od druhé poloviny dvacátého století zejména americká suburbia ztratila vazby se svými jádrovými městy (Hudalah, Firman 2012). Suburbia se přeměnila ve „vnější města“ (Outer Cities) tvořená nejen obytnými, ale i atraktivními funkcemi, jako jsou nákupní a high-tech průmyslová centra, která byla dříve exklusivní součástí jádra metropolí (Muller 1982 cit. v Hudalah, Firman 2012, s. 41). Vytváření příměstských průmyslových komplexů bylo do značné míry ovlivněno vnitřními silami, včetně měnících se vztahů politicko-ekonomických spojení mezi developery a místními vůdci (Walker, Lewis 2001). Změny byly podle Walkera a Lewise (2001) vyvolány i rostoucí prosperitou, nedostatkem míst v centru a zvyšující se konkurencí mezi obcemi. Dojíždění, i když stále důležité, již není pro nová předměstí (post-suburbia) nezbytně charakteristické - lidé zde mají možnost pracovat, nakupovat i žít kulturním životem. Okraje se staly atraktivními a živými čtvrtěmi (Borsdorf 2004).

Young a Keil (2010) uvádějí, že suburbium nemůže být už dále chápáno jako přechodná nebo privilegovaná zóna mezi městem a venkovem. Jedná se o novou prostorovou formu, která je stejně živá, atraktivní a dynamická jako město. V post-suburbii se staré město a venkov proměnily

v urbanizovanou krajinu skládající se z „meziměst“ (Young, Keil 2010). Suburbia získávají stále více nezávislosti a ústřední význam původního městského jádra je oslabován. Kromě prostorových vlastností, také odrážejí posun ve společenských vztazích směrem od společné (komunální) k liberální orientaci, upřednostňující maximální individuální svobodu (Hudalah, Firman 2012).

K jasnějšímu rozlišení suburbia od post-suburbia jsem použila srovnání vytvořené Borsdorfem (2004) – tabulka 1. Jeho článek je blíže zaměřen na studium post-suburbanizace v Evropě, proto jsou například impulsy pro rozvoj post-suburbanizace značně specifické (pád železné opony atd.). Jsou zde ale dobře zobrazeny základní charakteristiky post-suburbia – jedná se o místo poskytující řadu pracovních příležitostí a volnočasových aktivit s mnohem širším spektrem hlavních aktérů (mezi obyvateli jsou již zastoupeny veškeré sociální skupiny obyvatelstva).

Tabulka 1: Srovnání suburbia a post-suburbia

Charakteristika	Suburbium	Post-suburbium
Impulsy	demografický růst, růst měst	pád železné opony, imigrace z Východu a Jihu směrem k jádru města, individuální mobilita
Podmínky	poptávky po bydlení, průmyslové konstrukce, nízké cenové úrovně, dostupnost hromadnou dopravou	transformace, globalizace, sociální změny, rozmanitost životních stylů, segregace, polarizace, post-fordistická flexibilizace práce, motorizace
Vzhled	život s přírodou, únik od znečištění	životní styly, (post) modernost, férovost, orientace na volný čas
(Infra) struktura	pouze základní infrastruktura, malé množství pracovních příležitostí	specializovaná infrastruktura, pracovní příležitosti, obchod
Formy a struktura	sterilní (jednotná) architektura, zelené oblasti	rozmanitá architektura a zelené oblasti, ale výskyt „klonů“
Aktéři	nižší a střední třídy, mladší rodiny	všechny třídy, investoři, podnikatelé, "developeři", sportovní lidé
charakteristika	„betonové věže“, „kolejní města“, „zelené vdovy“, monotónnost	sociální, ekonomická a prostorová fragmentace, multifunkcionalita, přeměna venkovského prostoru, pokles centrálnosti ústředních míst
Funkce	doplnění městského centra	nezávislé zóny, ani venkovské ani městské

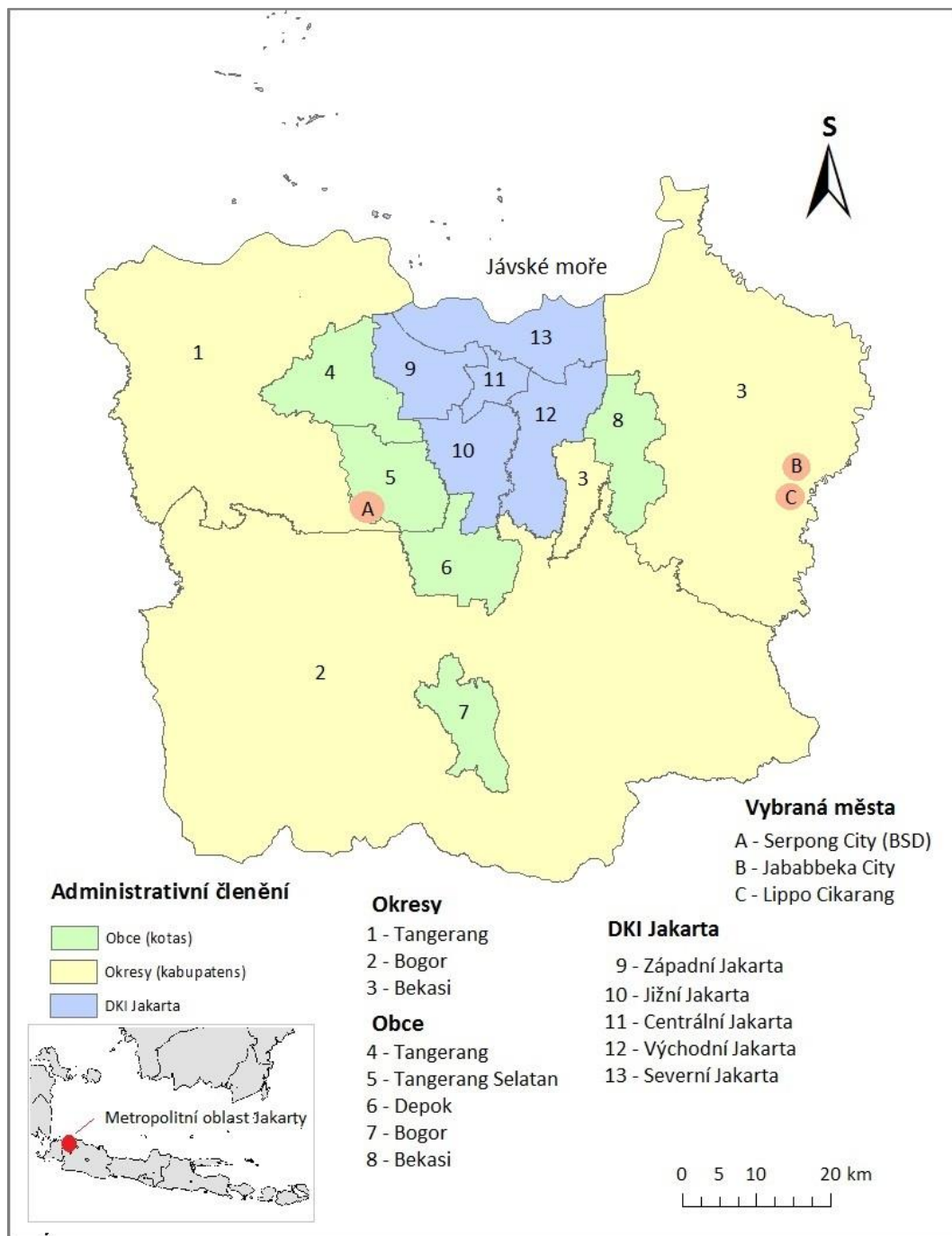
Zdroj: převzato z Borsdorf (2004)

4. Metodika

4.1 Vymezení Metropolitní oblasti Jakarty (JMR)

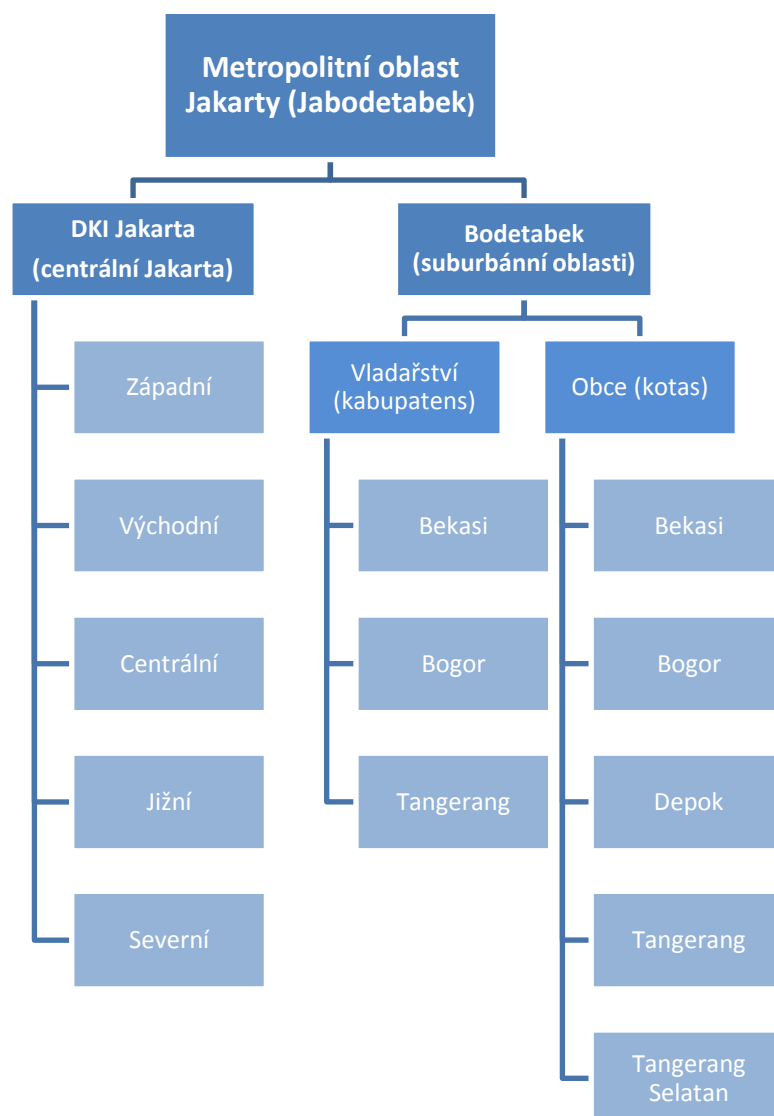
Metropolitní oblast Jakarty (Jabodetabek) zahrnuje oblast o rozloze 5 897 km² (Hudalah, Firman 2012). Je tvořena Jakarta Capital Special Province (Daerah Khusus Ibukota (DKI) Jakarta) a okolními periferními oblastmi (obrázek 1 a 2). Ty jsou označovány jako Bodetabek, což je zkrácenina z názvů Bogor-Depok-Tangerang-Bekasi. Bodetabek se skládá ze tří autonomních oblastí – vladařství (kabupatens): Bogor, Tangerang a Bekasi. Dále jsou její součástí obce (kotas): Kota Bogor, Kota Depok, Kota Tangerang, Kota Tangerang Selatan (Jižní Tangerang) a Kota Bekasi. Samotná DKI Jakarta se ještě dělí na pět administrativních regionů: Východní, Západní, Jižní, Severní a Centrální Jakarta. V práci používám pro DKI Jakarta také označení centrální (jádrová) Jakarta. Nově se můžeme setkat i s vymezením na tzv. Greater Jakarta, což je oblast zahrnující kromě Jabodetabek ještě okolí dvou hlavních dálnic směrem k vladařství Serang (na západě) a Karawang (na východě). Toto vymezení se využívá například pro studium průmyslových parků, které se v posledních letech rozšířily ještě dále za hranice Metropolitní oblasti Jakarty. Greater Jakarta zabírá celkovou plochu o rozloze kolem 9 tisíc km² (Hudalah a kol. 2013). Ve své práci se budu věnovat pouze Jabodetabek, tedy Metropolitní oblasti Jakarty. Vymezení metropolitního regionu je zobrazeno na obrázku 1 a 2. Dále se můžete v práci setkat se zkráceninou Botabek, která zahrnuje oblast bez obce Depok. Jednotlivé součásti metropolitní oblasti vznikaly postupně. Kota Tangerang byla oddělena od kabupaten Tangerang v roce 1993, následně se v roce 1996 od kabupaten Bekasi odtrhla kota Bekasi a kota Depok byla založena v roce 1999. V roce 2001 se součástí DKI Jakarta stala oblast Kepulauan Seribu (Tisíc ostrovů), vzhledem k její malé rozloze a nízkému počtu obyvatel tuto oblast ve své práci blíže nediskutuji. Sama není důležitou součástí metropolitní oblasti. Jako poslední vznikla v roce 2008 (odtržením od kabup. Tangerang) kota Tangerang Selatan.

Obrázek 1: Metropolitní oblast Jakarty

Zdroj shapefile: PetaSHP Indonesia

Obrázek 2: Schéma Metropolitní oblasti Jakarty

4.2 Použitá data

Pracuji s daty z Centrálního statistického úřadu Indonésie – Badan Pusat Statistik. Využívám publikace s názvem Dalam Angka za jednotlivá vladařství/obce a provincie. Získávání dat bylo poměrně komplikované. Hlavní překážkou byla značná nesjednocenost jednotlivých publikací a jejich nedostupnost. V rámci některých vladařství/obcí se určitá data zjišťovala, ale v rámci jiných ne. Indonéský statistický úřad poskytuje data pouze ve formě pdf knížek a na internetu jsou často zdarma dostupné jen některé ročníky. Mezi další překážky bych uvedla ještě, již výše zmíněný, postupný vznik jednotlivých částí. Bylo v podstatě nemožné získat delší časové řady, které by umožnily

sledovat podrobnější změny v průběhu času. Druhým zdrojem dat byly výsledky Sčítání lidu z roku 2010 (Sensus Penduduk 2010), k němu statistický úřad zpracoval speciální webové stránky a jednotlivé výstupy je možno stáhnout i v xls formátu.

Shapefiley pro tvorbu kartogramů jsem získala z webové stránky PetaSHP Indonesia, kde jsou volně ke stažení.

4.3 Definice vybraných ukazatelů

V následující části bych přiblížila definice ukazatelů, které využívám.

- **Index lidského rozvoje** - ukazatel kombinující následující indikátory: střední délka života, průměrný počet let školní docházky, očekávaný počet let školní docházky a hrubý národní produkt na obyvatele (Human Development Reports 2014). Čím vyšší jsou hodnoty indexu, tím lepší výsledek.
- **Gramotnost** – za gramotného je považován člověk, který umí číst a psát latinská nebo jiná písmena (Sensus Penduduk 2010).
- **Nejvyšší dosažené vzdělání** - definováno jako absolvování nejvyššího stupně v dané úrovni získáním certifikátu/diplomu - bez ohledu na to, jestli je škola veřejná nebo soukromá. Za osobu s dokončenou úrovní vzdělání je považována i ta, která nedokončila nejvyšší stupeň, ale účastnila se a prošla závěrečnou zkouškou (Sensus Penduduk 2010).
- **Nezaměstnaní** – definováni na základě informací o osobách starších 15 let – tyto osoby se dále dělí na ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní - za ekonomicky aktivní skupinu obyvatel jsou považováni ti, kteří se podíleli na hospodářském odvětví, měli práci nebo práci hledali. Za nezaměstnané jsem tedy považovala obyvatele ze skupiny ekonomicky aktivních, kteří však ve zjišťovanou dobu práci neměli (Sensus Penduduk 2010).

5. Zasazení procesu post-suburbanizace do vývoje urbanizace v Metropolitní oblasti Jakarty

5.1 Počátky sociálních nerovností

Počátky nerovností a rozdílů mezi obyvateli mají své kořeny už v období kolonialismu. Městský dualismus je v současnosti charakteristickým rysem metropolitní oblasti a rozdělení na chudé a bohaté je zde patrné v podstatě na každém kroku (Winarso 2011). Na úplném počátku se dualismus používal pro rozdělení koloniální elity od původních skupin obyvatel, případně feudálních tříd ve městě (Leaf 1996, cit. v Winarso 2011, s. 165). V Jakartě došlo k rozdělení města na královskou čtvrť a oblasti, kde žili obyčejní lidé. Opravdu silný byl sociální dualismus v období, kdy byla Jakarta pod správou Nizozemska. Pod správu holandské koruny se Jakarta, v té době nesoucí název Batavia, dostala v roce 1799 (Winarso 2011). Evropané žijící v Batavii obývali tzv. Evropskou čtvrť v drahé obytné oblasti Menteng, zatímco místní původní obyvatelé žili v okolních čtvrtích tzv. kampungs⁴ a v tradičních vesnicích (Winarso 2011). Holanďané významně změnili kulturní a etnickou strukturu Jakarty, neboť do města přivedli z okolních indonéských ostrovů množství otroků, kteří nebyli jávského původu. Zároveň přivedli pracovní sílu z Cejlonu, Japonska, Barmy, ale i Evropy, Indie, Číny a Arábie (United Nations 1989). Jakarta byla dlouhou dobu centrem jávského obchodu a v období Batavie se stala hlavním mořským přístavem (Goldblum, Wong 2000). Holanďané zde stavěli vodní kanály a železnice, díky čemuž byla Jakarta propojena s okolními městy, jako Tangerang, Serpong, Bogor, Bandung nebo Bekasi (United Nations 1989). Přesto ještě v roce 1527 byla malým městem, v porovnání s její současnou velikostí v podstatě městečkem, s počtem obyvatel nepřesahujícím 100 tisíc. Na počátku 20. století dosáhl počet obyvatel přibližně 500 tisíc a v roce 2007 měla už celá metropolitní oblast 21 milionů obyvatel (Winarso 2011). Jedním z faktorů ovlivňující rychlou expanzi Jakarty byla absence fyzických (přírodních) překážek (United Nations 1989). Město se mohlo bez problému rozšiřovat směrem od nejstarších osad u Jávského moře dále do vnitrozemí do vyšších

⁴„Kampung“ je vyjádření pro neformální a postupně se rozvíjející osídlení v městské oblasti, jedná s v podstatě o chudinské čtvrti, či slumy, oblasti jsou charakteristické nedostatečnou elektrickou a vodovodní sítí, kritickým stavem soukromých hygienických zařízení (Winarso 2011, s. 166)

a chladnějších oblastí na jihu. Vliv na další rozvoj měly také řeky, kterých je v Jakartě pět (United Nations 1989).

5.2 Období velkého rozvoje a ekonomického růstu

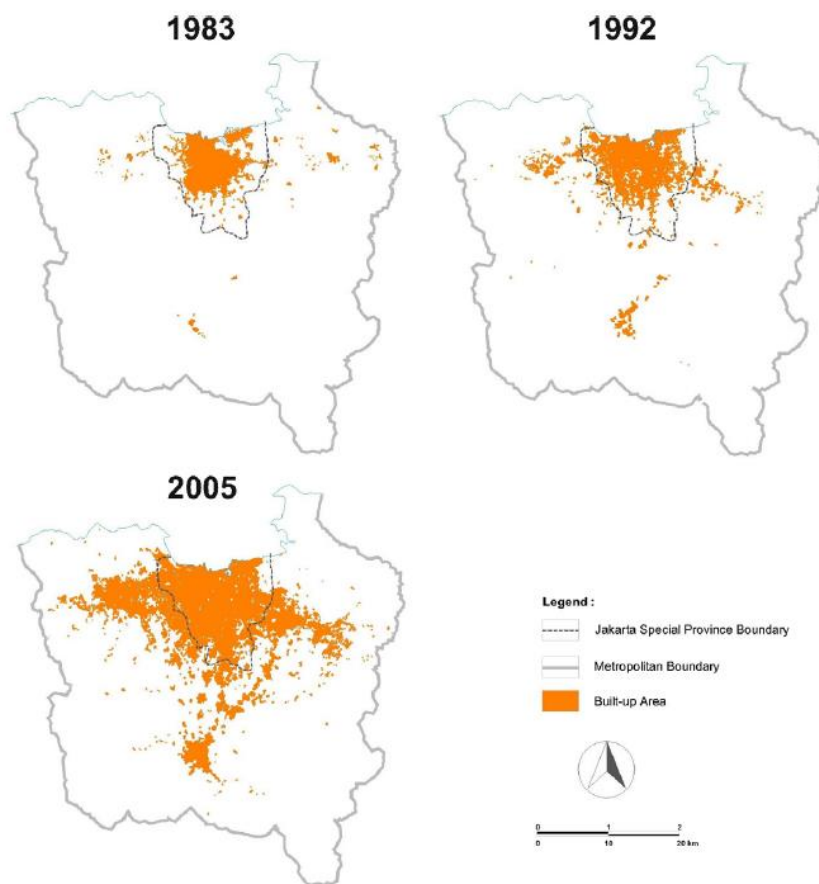
K velkým změnám začalo docházet poté, co se stala Jakarta v roce 1954 hlavním městem nově nezávislé Indonésie (United Nations 1989). V období vlády prezidenta Sukarna byla Jakarta hlavním centrem jeho zájmu. Měla se přiblížit velkým západním městům jako New York a stát se důležitým světovým centrem (Winarso 2011). Z pohledu urbanizačních procesů znamenala 60. a 70. léta 20. století vzestup metropolitního jádra. V 80. letech začalo docházet ke zpomalování dosavadního trendu a v 90. letech začala nad městskou populací převládat příměstská (Hudalah, Firman 2012).

Mezi lety 1967 a 1970 rostla ekonomika o 6,6 procentních bodů ročně, spolu s tím rostly i domácí a zahraniční investice - v 70. letech došlo ke zlepšení na 7,7 procentních bodů (Hill 1996, cit. v Winarso 2011, s. 170). V 80. letech se změnila makroekonomická politika, která se posunula k více externě orientované, a to díky prudkému poklesu cen ropy a její neschopnosti dále podporovat neefektivní domácí průmysl. Stoupla také role soukromého sektoru v ekonomice (Robertson-Snape 1999). Začala probíhat i řada deregulačních a liberalizačních politik, s cílem obnovit makroekonomickou stabilitu a restrukturalizovat ekonomiku, která byla do té doby vysoce závislá na ropě (Thee 1995, cit. v Firman 2002, s. 232). Tržní mechanismus v Jakartě byl výrazně ovlivňován kapitálem z Japonska (Goldblum, Wong 2000). V polovině 90. let byla přibližně jedna čtvrtina městského obyvatelstva Indonésie soustředěna v Metropolitní oblasti Jakarty a populace ve čtyřech největších metropolitních oblastech (Jabotabek, Surabaya, Bandung a Medan) dosahovala skoro 41 % z celkového městského obyvatelstva v zemi (Firman 2002). Z toho je podle Firmana (2000) patrné, že městská populace je do značné míry soustředěna ve velkých městech na ostrově Jáva.

Spolu s rozvojem měst začaly vznikat koridory spojující velká města. Jejich okraje se rychle staly stěžejním místem městské činnosti (Firman 2002). Začaly práce na výstavbě rozsáhlého veřejného bydlení, průmyslových zón a rekreačních areálů. V důsledku toho došlo k urychlení ztráty zemědělské půdy, úbytku pracovních míst v zemědělství a nekontrolovatelnému rozvoji měst. V období největšího rozkvětu, mezi lety 1992 a 2000, bylo zastavěno skoro 91 hektarů původně především zemědělské půdy (Rustiadi 2007, cit. v Hudalah, Firman 2012, s. 43). Vývoj zastavěné plochy mezi lety 1989 a 2005 ukazuje obrázek 3. Podle Firmana (2002) se přeměna půdy na okraji velkých měst dostala mimo kontrolu, a to především z důvodu nekontrolovaného vydávání povolení

pro územní rozvoj, což se dále odrazilo ve spekulativním obchodování s pozemky. Rychlý rozvoj na okraji měst byl zásadně ovlivněn vládou a soukromým sektorem (Firman 2014). Firman (2014) uvádí, že vláda podporovala rozvoj nízko nákladového bydlení na okraji měst, díky čemuž se do okrajových oblastí začala stěhovat skupina obyvatel s nižšími příjmy. Na druhé straně z důvodu pro-růstové politiky zvala rovněž developery, aby vytvářely nová města s luxusními domy na okrajích metropolitního regionu. Většina nových měst vznikala v okrajových oblastech, jako je Tangerang, Bekasi a Bogor, což je patrné z tabulky 2. Nejvíce nových měst (celkem deset) s rozlohou větší než 500 hektarů bylo budováno v kabupaten Tangerang.

Obrázek 3: Růst zastavěné plochy v Metropolitní oblasti Jakarty

Zdroj: Hudalah, Firman (2012)

Využívání půdy v okrajových oblastech je i díky tomuto nekontrolovanému rozvoji často doprovázeno různými konflikty, ve kterých se angažují komunity vlastníků pozemků, developéři a místní správa (Firman 2004). Konflikty často končí vystěhováním původních obyvatel. Firman (2004) dále dodává, že poptávka po nových (luxusních) městech vznikla z důvodu požadavků obyvatel na zajištění bezpečnosti a naplnění vidiny exkluzivního životního stylu. Výstavba nových měst je obrazem modernismu a ve velkém kopíruje vzhled rezidenčních oblastí ve vyspělých zemích. Problémem je, že výstavba je často plánována architekty, kteří nemají o místní architekturu a urbanismu takřka žádné znalosti (Firman 2004). V důsledku toho dochází ke kulturnímu a sociálnímu nesouladu nově vystavěných čtvrtí se zbytkem města (Dick a Rimmer 1998 cit. v Firman 2004, s. 359). Během velkého desetiletého ekonomického rozvoje vzniklo více jak dvacet nových měst (Winarso 2011). Oproti tomu v jádru metropolitní oblasti (DKI Jakarta) došlo ke zpomalení růstu populace. Mezi lety 1980-1990 bylo tempo růstu 3,1 procentních bodů a v letech 1990-2000 pouhých 0,4 procentních bodů (Firman 2014).

Tabulka 2: Projekty nových měst v Jabodetabek s rozlohou větší než 500 ha v roce 1995 a 2001

Číslo	Název projektu	Rozloha (ha)	Lokace	1995	2001
1.	Bumi Serpong Damai	6000	Tangerang	X	X
2.	Kota Tiga Raksa	3000	Tangerang	X	X
3.	Bintaro Jaya	1700	Tangerang	X	X
4.	Citra Raya	1000	Tangerang	X	X
5.	Gading Serpong	1000	Tangerang	X	X
6.	Kota Modern	770	Tangerang	X	X
7.	Alam Sutera	700	Tangerang	X	X
8.	Kota Jaya	1745	Tangerang	X	—
9.	Pantai Indah Kapuk	800	Tangerang	X	X
10.	Lippo Karawaci	700	Tangerang	X	X
11.	Lippo Cikarang	3000	Bekasi	X	X
12.	Kota Legenda	2000	Bekasi	X	X
13.	Harapan Indah	700	Bekasi	X	—
14.	Cikarang Baru	5400	Bekasi	X	X
15.	Rancamaya	550	Bogor	X	—
16.	Royal Sentul	2700	Bogor	X	X
17.	Banyu Buana	500	Bogor	X	—
18.	Maharani Citra Pertiwi	1679	Bogor	X	—
19.	Bangunjaya Triperkasa	500	Bogor	X	—
20.	Kuripan Jaya	500	Bogor	X	X
21.	Resor Danau Lido	1200	Bogor	X	—
22.	Pantai Modern	500	Jakarta	X	—
23.	Kota Wisata	-	Bogor	X	X

Zdroj: Převzato z Firman (2004), str. 350

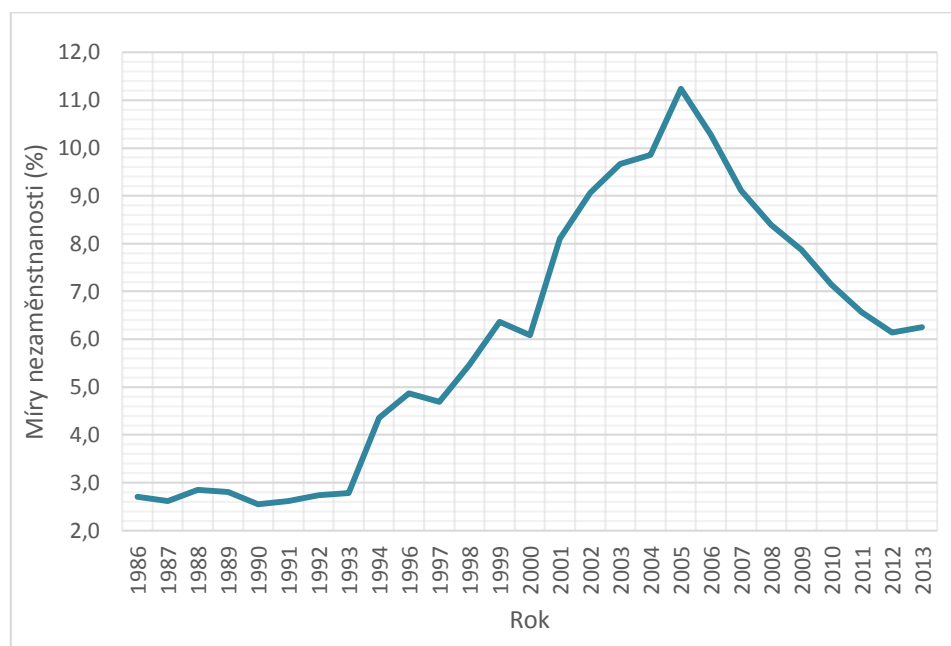
Pozn.: X – ve výstavbě, — není ve výstavbě nebo je dokončeno

Jedním z hlavních důsledků rozvoje nového bydlení a dalších komerčních aktivit na okraji města byl rostoucí počet dojíždějících a rostoucí vzdálenost dojížděky z nových obytných oblastí do centra města. Stejně jako ve většině moderních měst došlo i v DKI Jakarta k přesunu funkce od výrobních aktivit k centrům financí a služeb, zatímco výrobní průmyslová činnost se přesunula na předměstí a venkov (Firman 2002).

5.3 Období krize

Období ekonomické krize, která propukla v druhé polovině 90. letech 20. století, přineslo řadu problémů. Jejím následkem se snížila ekonomická aktivita. Mnoho firem poskytujících výrobní a servisní služby bylo zavřeno a propouštělo pracovníky. Odvětví nemovitostí bylo těžce zasaženo díky nadměrné nabídce, která vznikla jako důsledek předešlého enormního ekonomického rozmachu (Firman 2004). Postiženo bylo i odvětví nemovitostí, jeden z hlavních hybatelů městského ekonomického rozvoje během 80. a časných 90. let. V důsledku těchto událostí došlo k enormnímu nárůstu nezaměstnaných (Hill 1999 cit. v Firman 2002, s. 234). Růst nezaměstnanosti vyjadřuje graf 1 - v Indonésii rostla míra nezaměstnanosti od roku 1993 až do roku 2005, kdy dosáhla svého maxima (přes 11 %). Procento obyvatel hledající práci bylo v roce 2004 v Metropolitní oblasti Jakarty 14,9 - ve srovnání s rokem 2010 to bylo o 3,27 procentních bodů více (tabulka 3). Z tabulky 3 můžeme vidět, že v roce 2004 vykazovaly DKI Jakarta i Jabodetabek vysoký podíl osob hledající práci. Mnoho bank poskytovalo nadměrné úvěry vlastnickým firmám a půjčky přidělené sektoru s nemovitostmi v Indonésii na konci roku 1998 dosáhly 72,6 miliard rupií, z celkových 545,6 miliard rupií. Téměř tři čtvrtiny z vlastnických úvěrů byly nesplacené (Firman 2000). Odhaduje se, že v polovině 90. let byla jedna třetina až jedna polovina celkové plochy povolené k územnímu rozvoji držena developery mimo trh, nebyla aktivně rozvíjena (Leaf, 1994 cit. v Firman 2014, s. 8). Držitelé povolení a developeri, kteří nabyli rozlehlých územních ploch, nebyli schopni je plně rozvíjet. Důvodem bylo, že povolení pro územní rozvoj bylo vydáno příliš mnoho a velké množství developerů bylo značně finančně a technicky omezeno. Tento fakt byl jedním z důležitých spouštěčů ekonomické krize (Leaf, 1994 cit. v Firman 2014, s. 8). Tempo hospodářského růstu v Jakartě, které dosahovalo v období 1987-1997 ročně 6-8,3 procentních bodů, se propadlo mezi lety 1998-1999 na 2,74 procentních bodů (Firman 2002). V důsledku společensko-politické a ekonomické nejistoty klesla v období 2000-2001 důvěra zahraničních investorů v Indonésii a celkový vládní zahraniční dluh vzrostl z 51 miliard dolarů (březen 1998) na 147 miliard amerických dolarů (květen 2000) - tato suma odpovídá 92 % hrubého domácího produktu (Firman 2002). Výrazně narostl počet chudých (žijících v městských a venkovských oblastech v Indonésii), ten v roce 1998 dosáhl 49,5 miliónů, což bylo o 27 miliónů více než před krizí (Winarso 2011).

Graf 1: Míry nezaměstnanosti v Indonésii v letech 1986 až 2013

Zdroj dat: Badan Pusat Statistik (Statistics Indonesia), Hasil Sensus Penduduk 2010

Tabulka 3: Osoby starší 15 let podle pracovní aktivity v roce 2004 a 2010

2004				
oblast	pracující	hledající práci	celkem	hledající práci (%)
DKI Jakarta	3 497 359	602 741	4 100 100	14,70
Bodetabek	5 099 281	902 025	6 001 306	15,03
Jabodetabek	8 596 640	1 504 766	10 101 406	14,90
2010				
oblast	pracující	hledající práci	celkem	hledající práci (%)
DKI Jakarta	4 309 257	473 526	4 782 783	9,90
Bodetabek	7 232 448	1 044 777	8 277 225	12,62
Jabodetabek	11 541 705	1 518 303	13 060 008	11,63

Zdroj dat: Badan Pusat Statistik (Statistics Indonesia), Hasil Sensus Penduduk 2010 a Dalam Angka

V důsledku ekonomických problémů se začaly prohlubovat i problémy společenské. Díky špatným socioekonomickým podmínkám městské chudiny proběhly v roce 1998 velké nepokoje (Firman 2004). Byly zaměřené na majetek obyvatel indonésko-čínského původu žijící v jedné z bohatých čtvrtí, Lippo Karawaci. Metropolitní oblast byla vystavena ekonomické a městské krizi v důsledku následujících faktorů: urychleného rozrůstání města a suburbanizaci; rozsahu stavební činnosti; nesouladu mezi fyzickým rozvojem a sociálními podmínkami (Goldblum, Wong 2000). Na rozsáhlou ekonomickou krizi v zemi zareagovala vláda zavedením záchranného sociálního programu, jednalo se o vytváření pracovních míst, dotování základních potravin či zajištění základní zdravotní péče (Firman 2002). Finanční pomoc přicházela, jak ze strany Světové banky, tak i ze strany Mezinárodního měnového fondu. Vládní program byl však, jak Firman (2002) zdůrazňuje, kritizován z důvodu neúčinnosti a neefektivity.

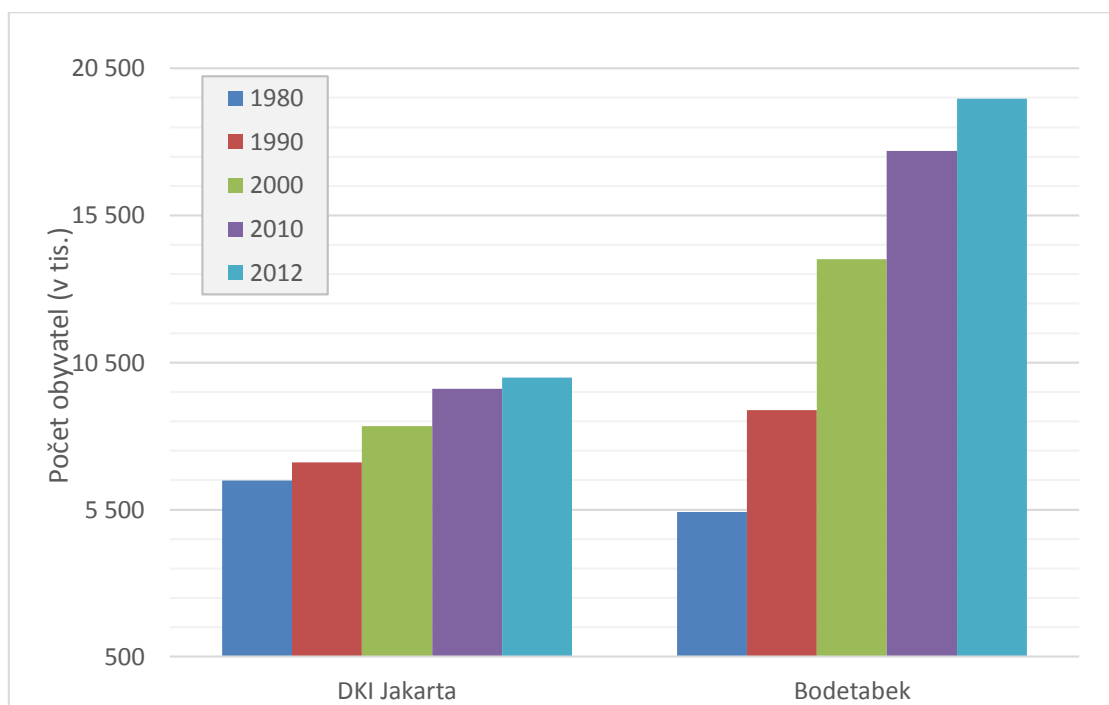
5.4 Období obnovy (reforem)

Na přelomu 20. a 21. století začala indonéska ekonomika vykazovat určité oživení. Toto období nazývá Firman (2002) érou časných reforem. Vzhledem k neúspěchu zavedení nových reforem, o kterých se dále budu zmiňovat, se Indonésie v podstatě stále nachází ve stádiu obnovy a hledání správných forem fungování. Jak ale Firman (2002) dodává, je otázkou, zdali se indonéska ekonomika vrátí brzy do normálu, jelikož politická situace zůstává v zemi stále nejistá. Pro toto období jsou podle Firmana důležité dva nové zákony: zákon o regionální autonomii a zákon o fiskální decentralizaci (zákony byly schváleny v květnu 1999). O větší regionální autonomii a fiskální decentralizaci se postaraly rostoucí neshody mezi místní vládou a místními politickými představiteli (Firman 2002). Představitelé pocházející z bohatých provincií chtěli, aby se unitární stát Indonésie stal federálním a někteří dokonce žádali úplnou nezávislost provincií na Indonésii. Přijetí těchto nových zákonů vzbudilo řadu rozdílných ohlasů a nových otázek, těmi se však už podrobněji ve své práci zabývat nebudu. Firman (2002) předpokládal, že díky zavedení nových zákonů by měl městský a regionální rozvoj být podstatně decentralizovaný a řešení problémů by mělo být záležitostí místních orgánů. Městský a regionální rozvoj by byl plánován a realizován v souladu s místními potřebami a výzvami místních úřadů a obcí (komunit). Dále očekával že, města v bohatých regionech by se mohla potenciálně rychleji vyvíjet. S odstupem času je ale vidět, že zavedení nové decentralizační politiky nemá zcela příznivé výsledky. Místní správa v Metropolitní oblasti Jakarty, ale i v ostatních velkých městech v Indonésii, se stala socio-ekonomicky a politicky roztržštěnou (Firman 2008). Výsledky

zavedení reforem jsou zároveň poměrně nejednotné. Některé provincie, vladařství a obce byly schopné se významně rozvinout, zatím co některé si naopak pohoršily (Firman 2010). Jednou z důležitých současných potřeb, je podle Firmana (2010), vytvoření instituce pro inter-lokální vládní spolupráci zaměřenou na rozvoj měst a regionů.

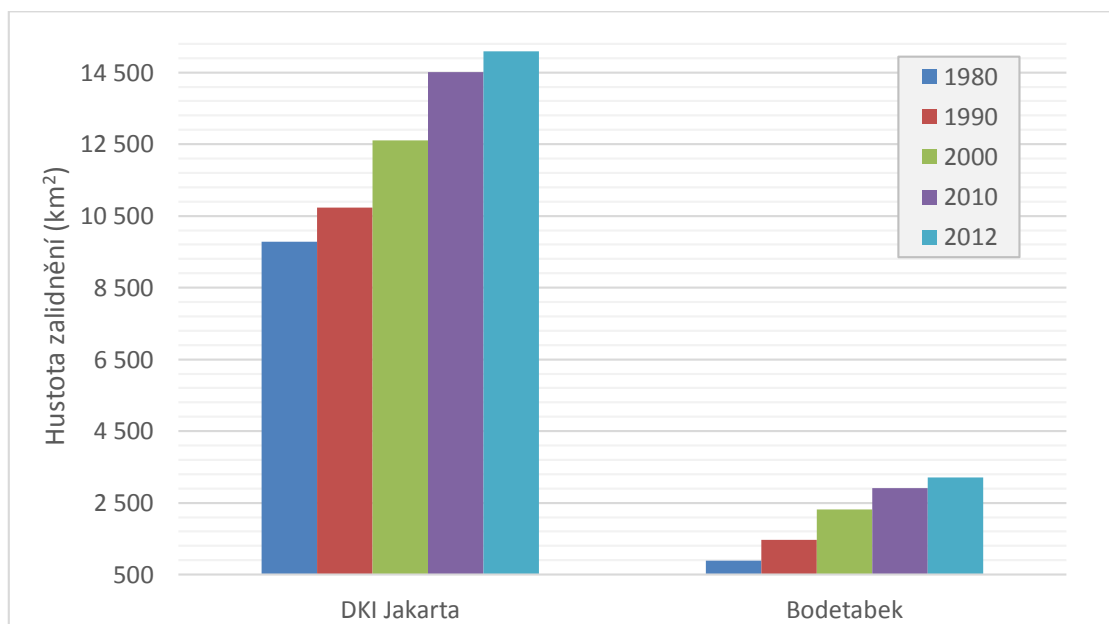
V roce 2000 populace v metropolitním regionu dosáhla 22,5 miliónů, z čehož 12,8 miliónů obyvatel bylo rozprostřeno mimo DKI Jakarta, tzn. v Bodetabek (BPS DKI Jakarta 2010 cit. v Hudalah, Firman 2012, s. 42). V roce 2010 se v celé metropolitní oblasti podle odhadů vyskytovalo 27,9 miliónů obyvatel a tempo růstu počtu obyvatel v období mezi lety 2000 a 2010 dosahovalo hodnoty 3,6 % (Firman 2014). K největšímu nárůstu počtu obyvatel docházelo v suburbánních oblastech (Bodetabek), což zobrazuje i graf 2. V roce 2010 bylo v Indonésii celkem 11 měst s počtem obyvatel 1 milión a vyšším, z toho pět se nachází právě v Metropolitní oblasti Jakarty (Firman 2014). Pokud porovnáваме hustotu obyvatel v DKI Jakarta a Bodetabek, je patrný výrazný nepoměr mezi těmito dvěma oblastmi (viz graf 3). V DKI Jakarta je hustota obyvatel mnohonásobně vyšší.

Graf 2: Počet obyvatel v DKI Jakakarta a Bodetabek v letech 1980, 1990, 2000, 2010 a 2012

Zdroj dat: Badan Pusat Statistik (Statistics Indonesia), Dalam Angka (vybrané roky)

Graf 3: Hustota zalidnění v DKI Jakakarta a Bodetabek v letech 1980, 1990, 2000, 2010 a 2012

Zdroj dat: Badan Pusat Statistik (Statistics Indonesia), Dalam Angka (vybrané roky)

Jak bylo zmíněno dříve, v období ekonomického rozkvětu začala vznikat řada nových měst a průmyslových areálů. Mnoho z nich je v současnosti dále rozvíjeno a vznikají další. Nová města jsou stále výrazně socio-ekonomicky závislá na jádru (DKI Jakarta). To má za následek i zhoršující se dopravní problémy (Firman 2004). Charakteristické pro nově vznikající města na okraji metropolitní oblasti je, že jsou většinou tvořena méně hustě rozprostřenými rodinnými domy a exkluzivními obytnými čtvrtěmi pro středně a vysoko příjmové skupiny obyvatel. Některá jsou vystavěna výhradně pro vyšší příjmové třídy obyvatel, protože jen ty si mohou dovolit koupit drahé domy s kvalitním okolním zařízením (nákupní střediska, sportovní areály, školy) (Winarso 2011).

Jababeka City ležící v kabupaten Bekasi (obrázek 1) například disponuje hotely, školkami, školami. Nachází se zde 16 vysokých škol, 57 zdravotnických center, mezinárodní nemocnice, nákupní střediska, fitness centra a nechybí zde ani golfový klub a botanická zahrada (Jababeka City, 2014). Nová města, skládající se z rezidenčních čtvrtí chráněných bezpečnostní službou nebo betonovými zdmi, vznikají hlavně v oblastech, kde žijí dobrovolně větší počty obyvatel indonésko-čínského původu a zahraniční pracovníci (Hudalah, Firman 2012). Podle Hudalaha a Firmana (2012) mají tyto areály svou vlastní infrastrukturu a vybavení, a proto na sebe vzniklá infrastruktura často nenavazuje.

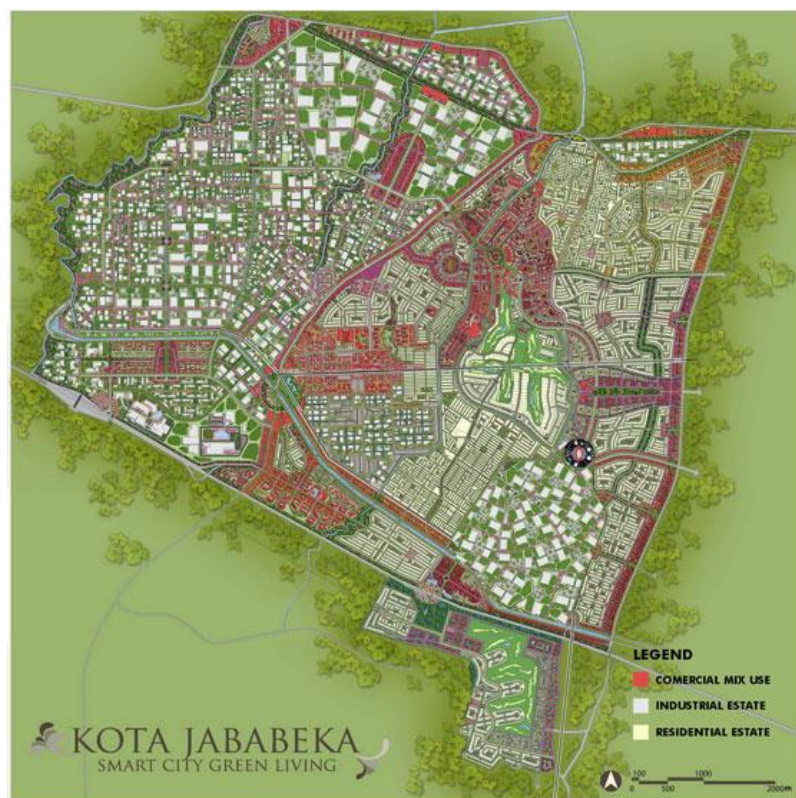
Právě rozvoj nových měst a jejich vnitřní struktura a fungování má vliv na prohlubující se segregaci obyvatel (sociální segregaci ve sledovaném regionu se budu blíže zabývat v dalších částech práce). Typickými obyvateli nových měst jsou mladí profesionálové pracující v soukromém sektoru, často se středními a vysokými příjmy (Winarso 2011). Mezi hlavní push faktory pro přesun do suburbánních oblastí se řadí: omezení prostoru v jádru města (DKI Jakarta), dopravní zácpy a znečištění ovzduší v centru, oproti tomu mezi pull faktory můžeme zařadit: lepší životní prostředí, infrastrukturu a spolehlivější ochranu (Leich 2000b, cit. v Firman 2004, s. 357).

Mezi nejvýznamnější města nacházející se v okrajových oblastech Metropolitní oblasti Jakarty v současnosti můžeme zařadit: Lippo City (Lippo Cikarang), Jababeka City, Depok City, Serpong City (BSD City) nebo Bogor City (Firman 2014). Přibližná poloha měst je zobrazena na obrázku 1. Lippo a Jababeka City jsou oblasti s největší koncentrací výroby v Indonésii - zabírají rozlohu 5600 hektarů a jejich počet obyvatel přesahuje 1 milion. Oproti tomu Depok City je centrem vysokoškolského vzdělání a sídlí zde hlavní kampus Indonéské Univerzity. Na výzkum a vysokoškolské vzdělání je zaměřeno i Bogor City (nachází se zde Bogor Agricultural University). Mezi největší průmyslové zóny se řadí: Cikarang Industrial estates, Lippo City Industrial Park, MM

2100 Industrial Estate, Jababeka Town and Industrial Estate a Bekasi International Industrial Estates. Jejich celková rozloha je 18 tisíc hektarů (Hudalah a kol. 2013). Ze samotných názvů je vidět, že průmyslové areály leží v přímé blízkosti nových měst. Propojení průmyslových oblastí s residenčními a komerčními je patrné z obrázku 4 zobrazujícího Jababeka City.

K roku 2013 se v oblasti Greater Jakarta nacházelo celkem 35 těchto areálů, z nichž přibližně jedna čtvrtina leží ve vladařství Bekasi (Hudalah a kol. 2013). Suburbánní oblasti mají jak residenční, tak i komerční funkci, a díky stále většímu rozvoji se zvyšuje i jejich podíl na výrobě. V letech 1985-1990 byl podíl na výrobě 24,6 % a v letech 2000-2005 už 59,8 % (Hudalah, Firman 2012). Hlavní růstovou oblastí je osa Jakarta-Bogor-Bandung, která je dlouhá přes 200 kilometrů. Severojižní osa je ale značně přetížena a životní prostředí je zde pod velkým tlakem, i proto je jedním z hlavních cílů města toto zatížení uvolnit (Goldblum, Wong 2000). Průmyslová centra v Jabodetabek se v současnosti stávají stále více specializovanými a diverzifikovanými. Tento fakt vede k tomu, že se metropolitní oblast přetváří ve více polycentrický a roztržštěný region (Hudalah a kol. 2013).

Obrázek 4: Jababeka City

Zdroj: Jababeka City (2014)

Trend post-suburbanizace se v Jabodetabek projevuje různými způsoby. Jedná se v mnoha ohledech o rozdílný proces nežli na Západě. V metropolitní oblasti se proces post-suburbanizace projevuje dekoncentrací hi-tech odvětví a nadnárodních organizací, které mění původní venkovské oblasti na příměstské průmyslové zóny (Hudalah, Firman 2012). V současnosti jsou některé tyto zóny transformovány na nová městská centra disponující komerčními, rekreačními a kulturními zařízeními. Jednou z prvotních příčin post-suburbanistické transformace byla, podle Hudalaha a Firmana (2012), hospodářská restrukturalizace, kdy došlo k přesunu od zemědělství k výrobě. Autoři dodávají, že je dost pravděpodobné, že výrobní odvětví budou v budoucnu dále nahrazena odvětvím služeb. Stádium, ve kterém se nachází proces post-suburbanizace, by se dal srovnat se stádiem v čínských městech (Peking, Šanghaj) - jedná se zatím o rané stádium, kdy se v regionu nachází stále více samostatných měst zaměřených na rozdílnou ekonomickou činnost – například Jababeka City se soustředí na výrobní aktivity, zatímco Depok a Bogor na vzdělání. Stále se zde ovšem nacházejí i výhradně obytná města (Firman 2014). Právě i Čína je charakteristická směsicí tradiční a nové příměstské rezidenční výstavby, (Feng, Zhou, a Wu, 2008, cit. v Firman 2014, s. 11).

Proces post-suburbanizace je v metropolitní oblasti v podstatě nevyhnutelný, a to díky neustálému růstu a integraci do světové ekonomiky (Hudalah, Firman 2012). Hudalah a Firman (2012) jako hlavní specifikum vedoucí k procesu post-suburbanizace uvádějí: přetíženost metropolitního jádra Jakarty, které už není schopno přilákat zahraniční investice a uspět tak v globální konkurenci. Nedostatek prostoru nebo nevyhovující infrastruktura přispěly ke zvýšení výrobních nákladů ve městě a přímé zahraniční investice se díky tomu musely přesunout na okraje. Druhým specifikem je fakt, že post-suburbia nevznikají především z iniciativy vlády, ale jsou to soukromé firmy, které se zasloužily o jejich rozvoj (Hudalah, Firman 2012). Růst v jádru města zahrnuje výstavbu hotelů, nákupních center, kancelářských budov a výškových bytů, zatímco na okrajích vznikají nová města, průmyslové zóny a turistická střediska (Murakami a kol. 2005). Charakteristický je vznik směsice stále více nezávislých měst s rozdílnými ekonomickými aktivitami.

V porovnání s post-suburbanizací na západě, se zdá být rozdílný i důvod, proč se místní obyvatelstvo do suburbií přesouvá. Firman a Hudalah (2012) uvádějí, že ve Spojených státech se lidé do post-suburbií stěhují s vidinou co největší individuální svobody. Jak ale dodávají, v Metropolitní oblasti Jakarty tento trend úplně neplatí - obyvatelé se do post-suburbií stěhují právě proto, že zde jsou soukromí developři schopni vytvořit a zavést pravidla plánování, díky čemuž zajistí bezpečnější a obyvatelnější městské prostředí. V centru města jim tyto potřeby zajištěny nebyly, neboť vláda

neměla potřebnou schopnost realizovat jednotná pravidla plánování (Hudalah, Firman 2012). Podle Hudalah a kol. (2007) v Indonésii neexistuje institucionální mechanismus pro inter-lokální koordinaci a mezioborovou integraci plánování a rozvoje. Místní vláda má jen slabou schopnost provádět vhodnou a efektivní politiku, fungování správních úřadů je teprve v počátcích a pravomoci ostatních úřadů jsou roztržité – tento fakt významně přispívá k tomu, aby soukromé firmy vzaly část územního a stavebního rozvoje a plánování do svých rukou (Hudalah a kol 2007). Jedním z příkladů způsobu fungování nových měst je Lippo Karawaci. Lippo Karawaci má vlastní městskou správu v čele s manažerem města (obdoba starosty u nás), který však není volen obyvateli, ale zaměstnán danou soukromou společností (Leisch 2002). Leisch (2002) dále zdůrazňuje, že ani v jednom z nových měst se obyvatelé skutečně nepodílejí na plánovacím procesu.

Tato post-suburbanistická transformace se významně podílí na zlepšení ekonomické výkonnosti regionu, na druhé straně ale zavdala vzniku řadě problémů. Vystaly na povrch otázky trvale udržitelného rozvoje, hlavním problémem se stala regionální nerovnováha, fyzická fragmentace prostoru, sociální segregace a zhoršení kvality životního prostředí (Hudalah, Firman 2012).

6. Sociální vyčleňování v Metropolitní oblasti Jakarty

V následující kapitole se blíže zaměřím na problematiku sociálního vyčleňování v metropolitní oblasti. Jak jsem se zmínila v předešlých částech práce, rozdělení a oddělování obyvatelstva podle sociálního postavení má v Indonésii hluboké kořeny, které sahají až do období kolonialismu. Rezidenční lokality různých skupin obyvatel ve všech koloniálních městech jihovýchodní Asie byly vždy odděleny (Abeyasekere 1989, cit. v Leisch 2002, s. 341). Ve městech se nacházely oblasti obývané Evropany, oblasti, kde žili domorodci a lokality obývané čínskou populací, tzv. čínské čtvrtě.

V posledních letech byla ale prostorová segregace obyvatelstva díky výstavbě nových měst ještě prohloubena. Podle Firmana (2004) se prohloubily rozdíly mezi středními a vyššími příjmovými skupinami, což se projevilo vznikem rozptýlených rezidenčních čtvrtí. Zároveň v samotných nových městech začaly vyšší střední a nejvyšší postavené třídy obývat exkluzivně navržené oblasti disponující nejvyšší bezpečnostní ochranou. V neposlední řadě je podle Firmana (2004) v mnoha případech rozvoj metropolitní oblasti řízen spíše developery než veřejnou správou. Developeři se starají jak o údržbu infrastruktury, tak i o zajišťování občanské vybavenosti a lidé žijící mimo nově vzniklá města mají omezený přístup k místním zařízením.

Charakteristickým rysem sociální segregace ve sledovaném regionu je, že se jedná o vlastní nebo jinými slovy dobrovolnou segregaci (Greenstein a kol. 2000, cit. v Firman 2004, s. 352). Podle Greensteina a kol. (2000, cit. v Firman 2004, s. 352) se stala dobrovolná segregace novým fenoménem, v důsledku mnoha faktorů. Příkladem může být poptávka po bezpečnosti a nový životní styl. Temelová a Sýkora (2005) používají pro dobrovolné oddělování skupin obyvatel v prostoru pojem separace. Segregaci naopak využívají k popisu nedobrovolného oddělování. Dobrovolnou segregací tedy rozumíme separaci.

Greenstein a kol. (2000, cit. v Firman 2004, s. 352) dále dodává, že dobrovolná prostorová segregace má i negativní následky. Vede totiž ke vzniku uzavřených společenství tzv. gated communities, a to jak ve vyspělých, tak i v rozvojových státech. Gated communities rozumíme obytné enklávy fyzicky vymezené stěnami, ploty a branami, kde jsou obyvatelé často hlídáni soukromou bezpečnostní službou (Gregory a kol. 2009). Zabezpečení a ochranka v gated community je zobrazeno na obrázku 6.

Na druhou stranu může ale segregace pozitivně posílit kulturní a sociální identitu skupiny (UNCHS 2002, cit. v Firman 2004, s. 354). Mezi hlavní důvody sociální segregace můžeme zařadit rozdílné etnikum, místo původu a náboženské vyznání (Leisch 2002). Jako další důvody jsou uváděny: touha po vysoce kvalitním životním prostředí s vybavením pro rekreaci a volný čas, touha po životě s podobně smýšlejícími lidmi a osobami podobného socio-ekonomického postavení nebo požadavek po exkluzivitě (Quintal, Thompson 2007).

6.1 Gated communities

Moderní gated communities se začaly objevovat spolu s trendem suburbanizace v 19. a 20. století. První popsáný případ gated communities vznikl ve Spojených státech – byl jím "Leisure World" v Orange County v Kalifornii (Quintal, Thompson 2007). Postupně se tento trend začal šířit i dále po světě. V 70. letech 20. století se prvně objevil například v Argentině a do Indonésie se dostal v 80. letech (Quintal, Thompson 2007).

Pokud bychom sledovali styl gated communities v jihovýchodní Asii, je velice podobný těm na západě. Rozdílná je ale jejich funkce. U většiny těch v jihovýchodní Asii je stěžejní zajištění sociálně-ekonomického zázemí, kulturního zázemí a bezpečnosti (Leisch 2002). Zásadní pro rozvoj gated communities bylo rostoucí bohatství, které vytvořilo poptávku po kvalitním městském bydlení (Robison 1996, cit. v Leisch 2002, s. 342). V případě Indonésie, a tedy i Metropolitní oblasti Jakarty,

docházelo díky ekonomickému rozvoji v 80. letech k stále větší koncentraci bohatství v rukou nejvyšší třídy a zároveň k rozvoji střední třídy (Leisch 2002). Tato nově vznikající střední třída je charakteristická vysokou mírou spotřeby, stále poměrně vysokou ekonomickou zranitelností a menším počtem dětí (Leisch 2002). Přesto vyšší finanční příjem umožňuje těmto rodinám koupi domů lokalizovaných v gated communities. Blakely a Snyder (1999, cit. v Grant a Mittelsteadt 2004, s. 915) rozlišují tři druhy gated communities: lifestylové komunity, prestižní komunity a bezpečnostní komunity. Jak Leisch (2002) tvrdí, v Indonésii se setkáme s jasnou směsicí těchto tří typů. I tak má ale podle něj nejdůležitější roli bezpečnost, za kterou následuje prestiž a životní styl.

Na obrázku 5 je zachycena gated community Lippo Karawaci v Metropolitní oblasti Jakarty. Z obrázku je vidět ohraničení celého areálu zdí. Na obrázcích 6 a 7 je zobrazena vstupní brána s ostrahou do jedné z rezidenčních čtvrtí (Provence Parkland) v gated community BDS City.

Obrázek 5: Gated community, Lippo Karawaci

Zdroj: lippokarawaci.co.id

Obrázek 6: Gated community, BDS City (Provence Parkland)

Zdroj: bsdcity.com

Obrázek 7: Gated community, BDS City

Zdroj: bsdcity.com

6.2 Etnikum a náboženské vyznání

Jak jsem již zmínila dříve, jedním z častých důvodů sociální segregace je rozdílné etnikum a náboženské vyznání. V Indonésii můžeme rozlišit dvě základní etnické skupiny - domorodé obyvatelstvo a etnické Číňany. Číňané mají dominantní postavení v ekonomické sféře, to ale neznamená, že všichni patří mezi bohatší vrstvu obyvatel (Leisch 2002). V Jakartě můžeme rozlišit Číňany na Peranakany a Totoky, tj. na indonéské (domorodé) Číňany a čínské (vnější) Číňany (Knörr, Planck 2009).

V samotné Jakartě tvoří Číňané asi 10 % obyvatelstva (Leisch 2002). Číňané v Indonésii trpěli v minulosti diskriminací, zejména během vlády prezidenta Suharta (1967 - 1998), kdy byli všichni (Peranakani i Totokové) označeni za nepůvodní (Knörr, Planck 2009). Donedávna byli utlačováni a bylo jim v podstatě zakázáno jakkoliv projevovat svou kulturu – nemohli používat čínské znaky, slavit tradiční svátky, nebylo jim doporučováno používat čínská jména a měli jen nepatrnou možnost pracovat ve veřejném sektoru (Leisch 2002). Po konci Suhartovi vlády, v důsledku liberalizace a decentralizace ekonomiky a politické demokratizace, došlo i k oživení čínské identity (Knörr, Planck 2009).

Právě Číňané spolupracovali během období kolonizace s holandskými vůdci, v důsledku toho byla jejich obydlí často v blízkosti evropských kolonizátorů (Leisch 2002). Čínská populace byla mnohdy terčem útoků domorodých obyvatel. Z toho důvodu začali mít potřebu se nějakým způsobem chránit, začali si kolem obydlí stavět zdi a ohraničovat své rezidenční lokality.

Původním etnikem (pribumis⁵) obývajícím Metropolitní oblast Jakarty jsou Betawi, kde jich podle odhadů žije asi 5 miliónů. V DKI Jakarta oficiálně žije přibližně 2,3 milionů obyvatel tohoto etnika (Knörr, Planck 2009). Odhady jejich počtu jsou ale velice obtížné, vzhledem k tomu, že přihlášení se k Betawi jsou velice problematická - záleží na kontextu a situaci při identifikaci, a na tom, zda se jednalo o sebeurčení jedince či nikoliv (Knörr, Planck 2009).

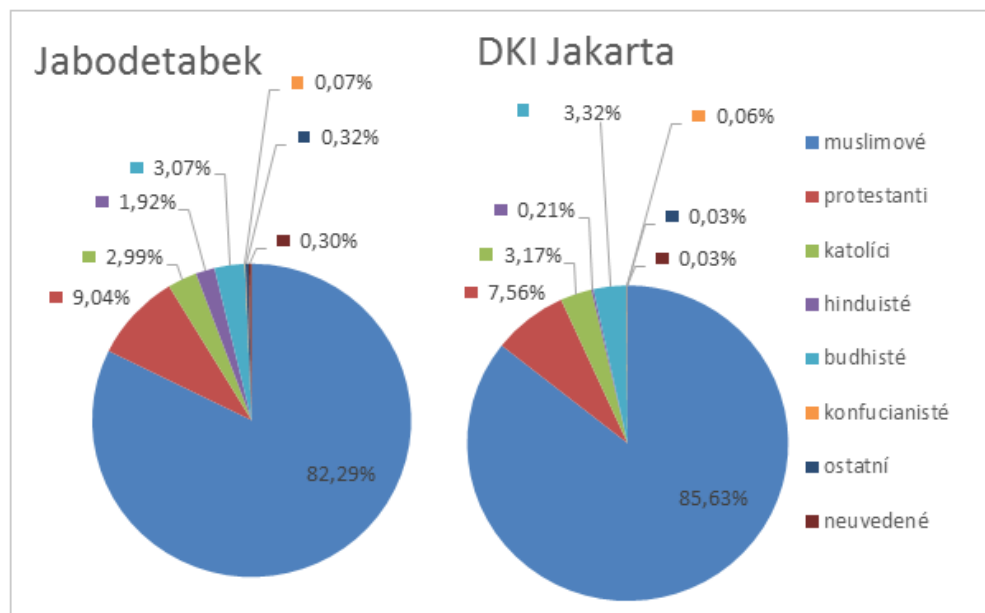
Otázka etnika je v Jakartě a i v celé Indonésii poměrně problematická. Snažila jsem se dohledat bližší informace o rozložení etnických skupin v rámci sledované metropolitní oblasti, ale ve zveřejněných publikacích data za etnika vůbec neuvádějí. Jedná se stále o poměrně citlivé téma

⁵ „**Pribumis**” je označení pro domorodé (původní) obyvatelstvo – v případě Metropolitní oblasti Jakarty je za původní obyvatelstvo považováno etnikum Betawi. (Knörr, Planck 2009 nebo Leisch 2002).

a řada obyvatel se nejspíše k těmto otázkám raději nevyjadřuje. Otázkou zůstává, jestli se tyto informace, například v rámci sčítání lidu, zjišťují, ale nepublikují anebo vůbec nejsou jeho součástí. Knörr a Planck (2009) uvádějí, že mnoho Číňanů stále raději nezdůrazňuje svou čínskou identitu, jelikož mají stále strach z možné diskriminace. Leisch (2002) prováděl výzkum ve dvou gated communities nacházejících se v metropolitní oblasti (Lippo Karawaci a Bumi Serpong Damai) a sám zmiňuje, že z politických důvodů se není možno dotazovat na původ, lze ho ale zjistit za pomoci náboženství. Pribumis jsou převážně muslimové, zatímco mezi Číňany převažují křesťané (katolíci a protestanti).

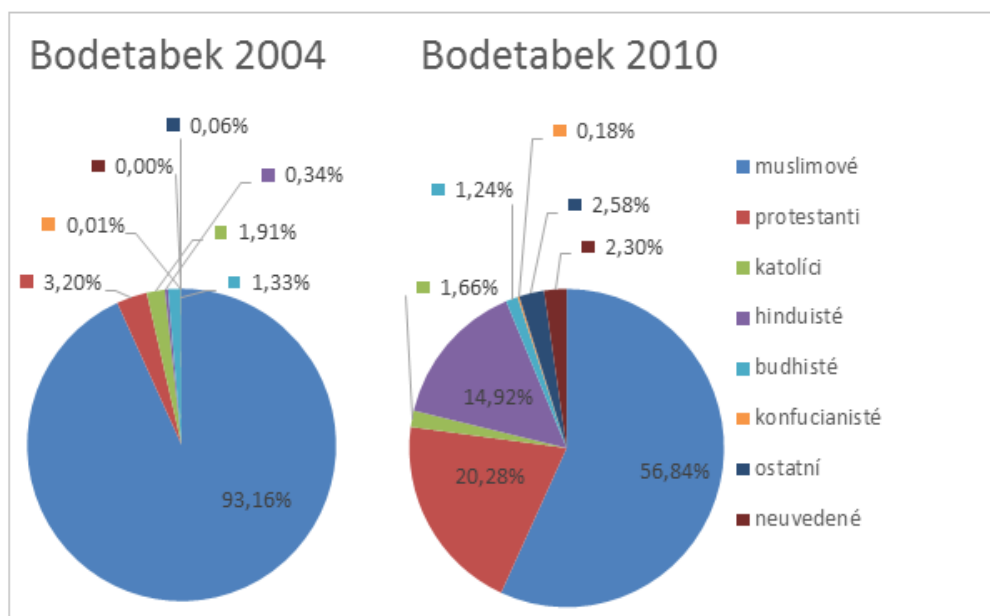
Převládajícím náboženským vyznáním je v Indonésii islám. Náboženské zastoupení zobrazují grafy 4 a 5. V DKI Jakarta se k islámu hlásí téměř 85,63 % obyvatelstva. Na druhém místě jsou protestanti zastoupeni necelými 8 %. Pokud porovnáme centrální Jakartu (DKI Jakarta) s okrají metropolitní oblasti (Bodetabek), zjistíme, že v suburbánních oblastech není islám, podle Sčítání lidu z roku 2010, tolik dominantní. Větší počet respondentů se zde hlásí k protestanství a k hinduismu. V rámci DKI Jakarta se k hinduismu hlásí jen 0,21 % obyvatel a v Bodetabek 14,92 %. Na druhou stranu ale v okrajových oblastech větší počet obyvatel žádné náboženství neuvedlo (2,30 %). Hinduismus je třetím nejvíce zastoupeným náboženstvím v Indonésii, v metropolitní oblasti, ale tolik rozšířen není. Hlavním centrem hinduismu v Indonésii je Bali, kde se k němu v roce 2010 hlásilo 88,05 % obyvatel (Hasil Sensus Penduduk 2010). Čím je způsoben rozdíl v zastoupení hinduismu mezi DKI Jakarta a Bodetabek, se mi bohužel zjistit nepodařilo.

Graf 4: Podíl obyvatel podle náboženského vyznání v Jabodetabek a DKI Jakarta v roce 2010

Zdroj dat: Badan Pusat Statistik (Statistics Indonesia), Hasil Sensus Penduduk 2010

Graf 5: Podíl obyvatel podle náboženského vyznání v Bodetabek v roce 2004 a 2010

Zdroj dat: Badan Pusat Statistik (Statistics Indonesia), Hasil Sensus Penduduk 2010, Dalam Angka 2004/2005

Pozn.: Nízké procento osob, které žádné náboženství neuvedli, je v roce 2004 způsobeno tím, že u většiny sledovaných jednotek (vladařství/obce) není tento údaj publikován. Stejný problém je i u konfucianismu, vzhledem k tomu, že se k němu ale hlásí jen malé procento obyvatel, nejedná se o výrazný problém.

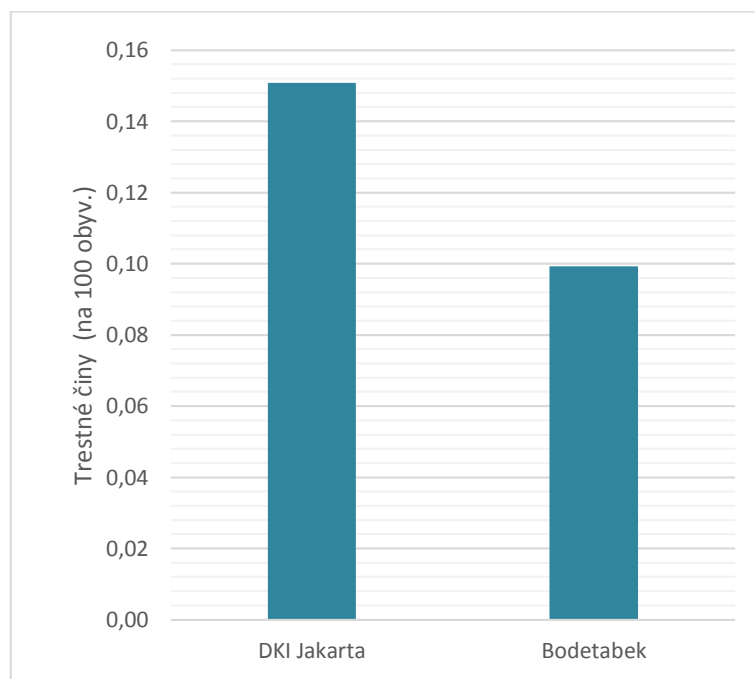
Zajímavý je vztah mezi náboženstvím a etnickým původem, o kterém se zmiňuje Leisch (2002) - Číňané jsou totiž převážně křesťané. Jak ale dodává, náboženská segregace není v metropolitní oblasti tolik výrazná, naopak má někdy i sjednocující charakter, jelikož Číňané a původní obyvatelé (pribumis) častěji žijí společně, pokud jsou pribumis křesťané. Na základě výše zmíněného vztahu mezi náboženstvím a etnikem, nemůžeme z porovnání grafů 4 a 5 usoudit, že v suburbánních oblastech žijí převážně Číňané. Leisch (2002) ale uvádí, že hlavním středem zájmů developerů jsou především domácnosti z vyšších a středních tříd – tedy indonéští Číňané a cizinci, domorodí obyvatelé (pribumis) většinou nemají dostatek financí pro investování v suburbánních lokalitách (Leisch 2002). Díky tomu tvrzení, lze předpokládat, že v okrajových oblastech je pravděpodobně spíše větší zastoupení Číňanů.

Při srovnání zastoupení náboženských vyznání v suburbánních oblastech v roce 2004 a 2010 (graf 5), je patrné, že došlo k poklesu obyvatel vyznávající islám. Tento trend může mít úzkou spojitost právě s novými městy, která vznikají ve velkém rozsahu už od období ekonomického boomu. Stěhují se do nich totiž převážně již výše zmínění indonéští Číňané a cizinci. Atraktivita těchto měst stoupla v posledních letech nejspíše i díky rozvoji procesu post-suburbanizace – města začala poskytovat služby, a s tím spojené pracovní příležitosti.

6.3 Bezpečnost a faktory ji ovlivňující

Již výše jsem se zmiňovala o bezpečnosti, která je jedním z hlavních důvodů sociálního vyčleňování v Jabodetabek (příloha 1). Z dostupných dat, jsem se snažila zjistit, zda existují výrazné rozdíly v tomto ohledu mezi DKI Jakarta a suburbánními oblastmi. Z grafu 6, který uvádí relativní počty spáchaných trestných činů v roce 2012, je patrné, že v DKI Jakarta připadá 0,15 trestných činů na 100 obyvatel. Oproti tomu v suburbánních oblastech je počet trestných činů výrazně nižší (0,07). Lze tedy konstatovat, že podle dostupných oficiálních údajů je v okrajových oblastech bezpečněji. Pokud se zaměříme na jednotlivé města/vladařství, zjistíme, že nejhůře je na tom Centrální Jakarta. Vykazuje hodnotu přibližně 0,33 trestných činů na 100 obyvatel. Nepříznivou pozici Centrální Jakarty z pohledu kriminality zobrazuje také příloha 1

Graf 6: Podíl trestných činů v DKI Jakarta a Bodetabek v roce 2012

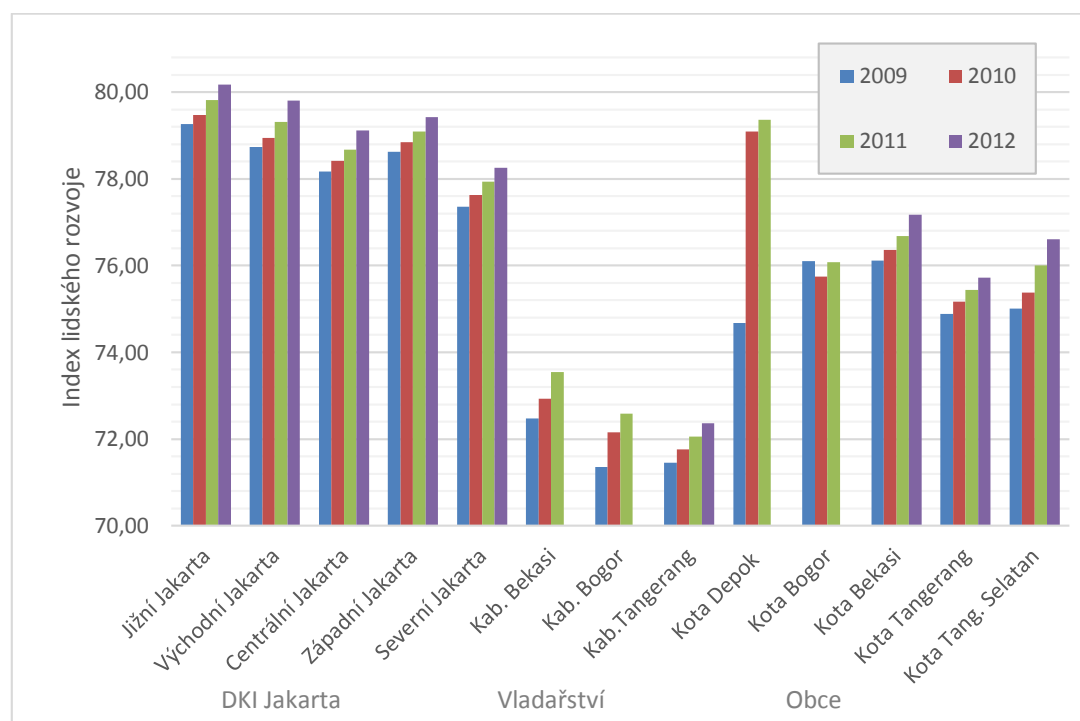

Zdroj dat: Badan Pusat Statistik (Statistics Indonesia), Dalam Angka

Pozn. : Bodetabek nezahrnuje kabupaten Bogor, jelikož za něj tyto data nejsou publikována

Je možné předpokládat, že oblasti vykazující vyšší hodnoty trestných činů, budou obývat spíše sociálně slabší skupiny obyvatel – s nižší úrovní vzdělanosti a nižšími příjmy. Souvislosti mezi bezpečností a sociálním postavením, jsem zjišťovala na základě indexu lidského rozvoje (příloha 2), (ne)gramotnosti, podílu obyvatelstva pod hranicí chudoby (příloha 3) a míry nezaměstnanosti (příloha 4). Index lidského rozvoje i podíl negramotných (viz graf 7 a 8) obyvatel dokazuje, že suburbánní oblasti stále zaostávají za centrální Jakartou (DKI Jakarta), a že rovněž existuje výrazný rozdíl v rámci nich samotných. Nepříznivé hodnoty vykazují všechna tři vladařství (Bogor, Bekasi a Tangerang) a naopak obce jsou na tom lépe. Především kota Depok zaznamenala v posledních letech výrazný nárůst indexu lidského rozvoje (v roce 2011 měl index hodnotu 79,36). Kota Depok se v hodnotách indexu lidského rozvoje řadí na stejnou úroveň, jako DKI Jakarta (viz příloha 2). Příznivé hodnoty obou ukazatelů v obcích jsou nejspíše spojeny s tím, že se jedná oblasti, kde se koncentrují nová města.

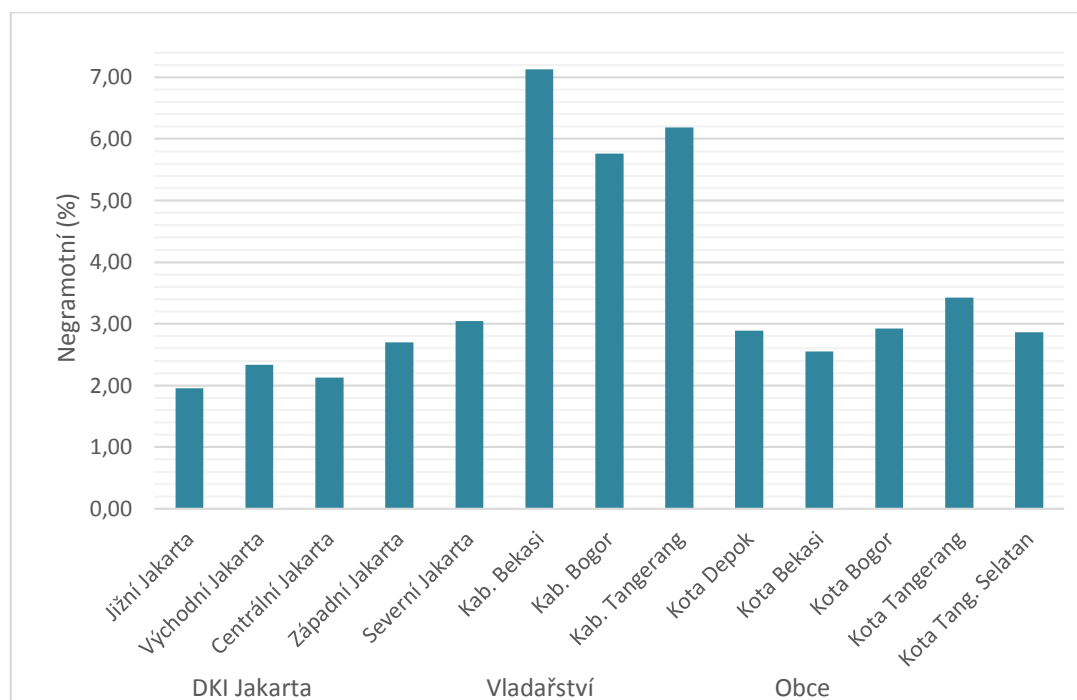
Graf 7: Index lidského rozvoje v Metropolitní oblasti Jakarty v letech 2009, 2010, 2011 a 2012

Zdroj dat: Badan Pusat Statistik (Statistics Indonesia), Dalam Angka

Pozn. : Za kabupaten Bekasi, kab. Bogor, kota Bogor a kota Depok nejsou data za rok 2012 k dispozici

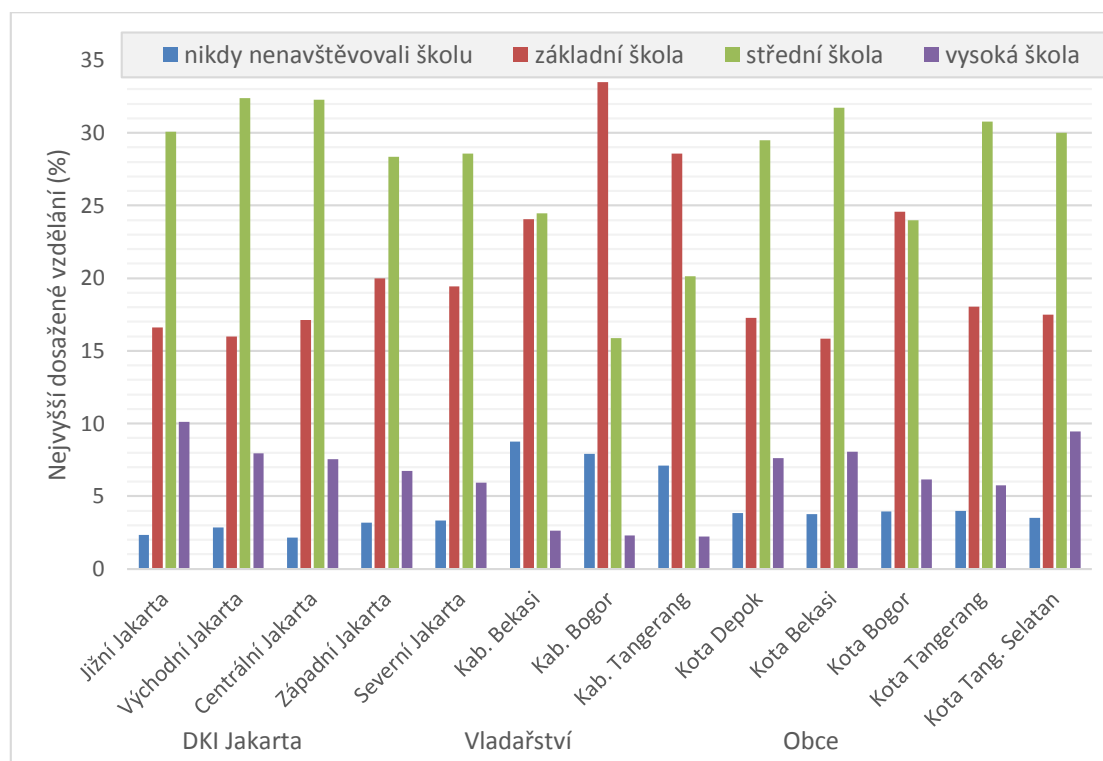
Graf 8: Podíl negramotných obyvatel v Metropolitní oblasti Jakarty v roce 2010

Zdroj dat: Badan Pusat Statistik (Statistics Indonesia), Hasil Sensus Penduduk 2010

Rozdíly jsou vidět i z údajů o nejvyšším dosaženém vzdělání. Vladařství mají větší zastoupení osob, které nikdy nenavštěvovali školu a nízký podíl osob s ukončeným vysokoškolským vzděláním (viz graf 9). Většina dotazovaných obyvatel ve vladařstvích uvedla jako nevyšší dosažené vzdělání základní školu. Oproti tomu v obcích i všech částech DKI Jakarta je nejčastějším dokončeným vzděláním středoškolské. Z grafu 9 je patrné i vyšší zastoupení absolventů vysokých škol v těchto oblastech. Nová města kladou na vzdělání velký důraz a nabízejí široké spektrum škol – například BSD City disponuje více jak 63 národními a mezinárodními školami, nachází se zde Švýcarsko-německá Univerzita, Německá mezinárodní škola nebo Sinarmas World School (BSD City 2014). Právě široká nabídka mezinárodních škol přitahuje zahraniční obyvatele (Leisch 2002). Suburbánní oblasti (Bodetabek) z pohledu vzdělání, ale stále zaostávají (viz graf 10).

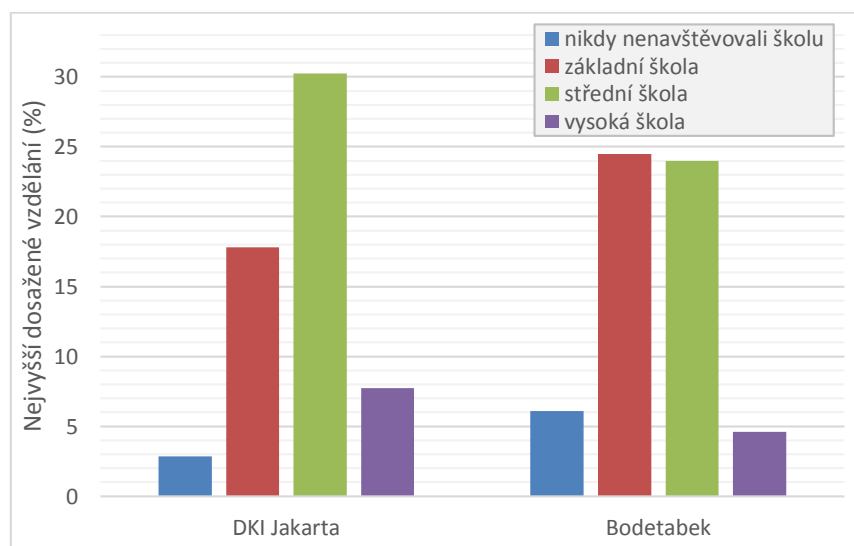
Graf 9: Podíl obyvatel podle nejvyššího dosaženého vzdělání v Metropolitní oblasti Jakarty v roce 2010

Zdroj dat: Badan Pusat Statistik (Statistics Indonesia), Hasil Sensus Penduduk 2010

Pozn.: střední škola – senior high school

Graf 10: Podíl obyvatel podle nejvyššího dosaženého vzdělání v DKI Jakarta a Bodetabek v roce 2010

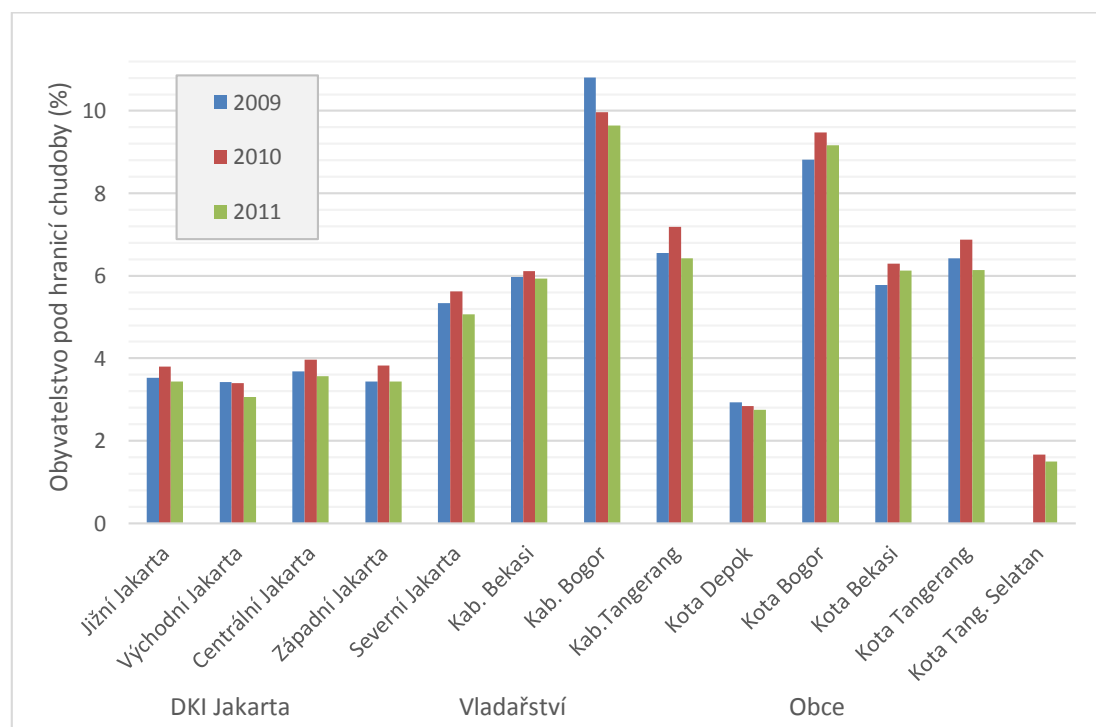

Zdroj dat: Badan Pusat Statistik (Statistics Indonesia), Hasil Sensus Penduduk 2010

Pozn.: střední škola – senior high school

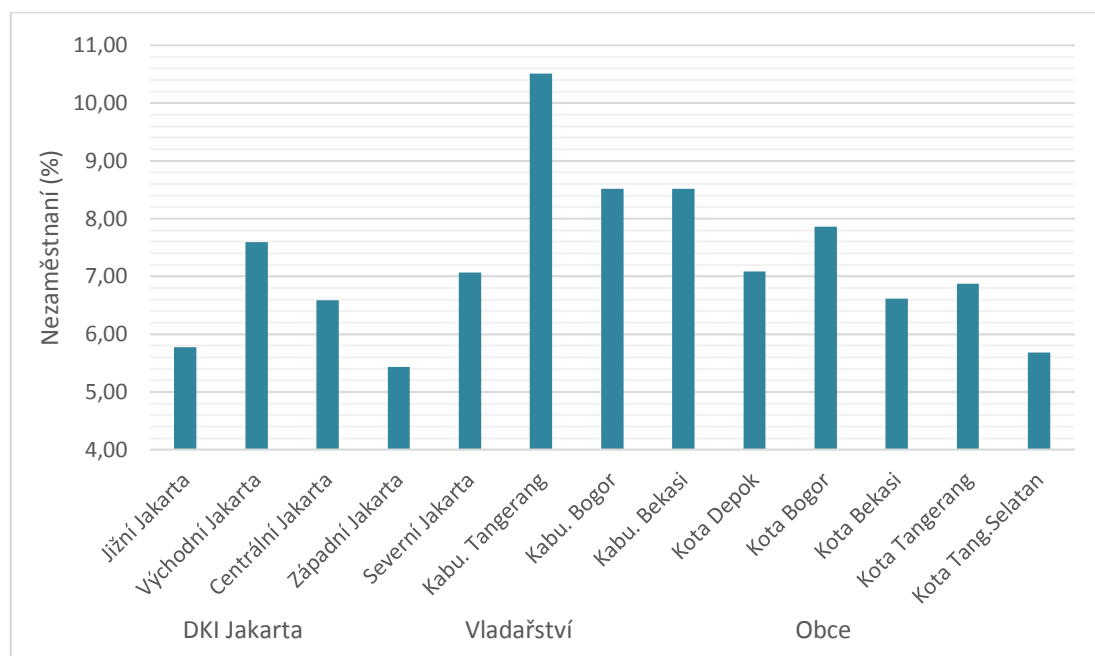
Kota Depok vykazuje dobré postavení z pohledu obyvatel nacházejících se pod hranicí chudoby (příloha 3). Podíl obyvatel žijících pod hranicí chudoby zobrazuje graf 10. V roce 2011 žilo v obci Depok 2,75 % osob pod touto hranicí. Oproti tomu například v kabupaten Bogor to bylo 9,65 %. Vysoký podíl vykazovala i kota Bogor. Nepříznivý podíl osob žijících pod hranicí chudoby ve vladařství a obci Bogor je zobrazen v příloze 3. Nejnižší podíl obyvatel pod hranicí chudoby byl k roku 2010 i 2011 v kota Tangerang Selatan – přibližně 1,5 %. Zajímavé je, že hodnoty indexu lidského rozvoje i gramotnosti ale měla tato obec výrazně horší. Všechna tři vladařství (kabupaten) mají též vysoký podíl nezaměstnaných. Podíl nezaměstnaných přesahoval v roce 2010 u všech tří 8 % (viz graf 11 a příloha 4). V kabupaten Tangerang hodnoty přesáhly dokonce hranici 10 %. Z grafu 11 jsou patrné i výrazné rozdíly v rámci DKI Jakarta. Nejnižší podíl nezaměstnaných v roce 2010 bylo v Západní Jakartě (5,43 %) a Jižní Jakartě (5,78 %). Oproti tomu Východní Jakarta dosáhla hodnoty 7,57 %, podobných hodnot nabývaly i okrajové obce (kota).

Graf 11: Podíl obyvatel pod hranicí chudoby v Metropolitní oblasti Jakarty v letech 2009, 2010 a 2011

Zdroj dat: Badan Pusat Statistik (Statistics Indonesia)

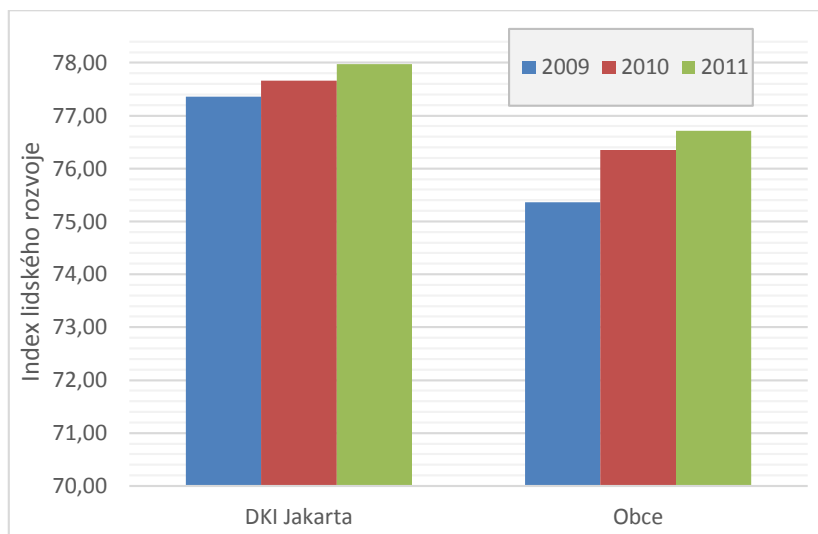
Graf 12: Podíl nezaměstnaných obyvatel v Metropolitní oblasti Jakarta v roce 2010

Zdroj dat: Badan Pusat Statistik (Statistics Indonesia), Hasil Sensus Penduduk 2010

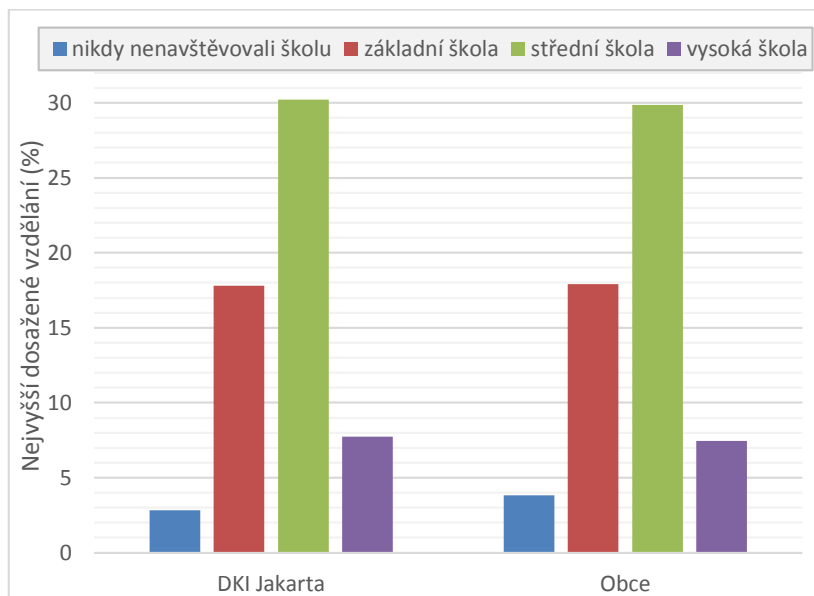
Na základě zjištěných informací nelze říci, že se v oblastech s vyšším počtem trestných činů koncentruje sociálně slabší obyvatelstvo. Všechny sociální charakteristiky, které jsem využila, nicméně ukazují, že jsou na tom lépe obce nežli vladařství. V některých ohledech jsou obce v podstatě srovnatelné s jednotlivými částmi DKI Jakarta (index lidského rozvoje, nejvyšší dosažené vzdělání – viz graf 13 a 14). Jediný ukazatel, kde mají nepříznivé postavení i obce, je obyvatelstvo žijící pod hranicí chudoby. Z pohledu chudoby se vymyká kota Depok, která i u ostatních ukazatelů vykazovala ty nejpříznivější hodnoty. Takovéto postavení vladařství je možné vysvětlit jejich větším počtem stále především vesnických (více zemědělských) oblastí, ve kterých žije větší počet obyvatel bez vzdělání a s nižšími příjmy.

Graf 13: Index lidského rozvoje v DKI Jakarta a obcích v letech 2009, 2010, 2011

Zdroj dat: Badan Pusat Statistik (Statistics Indonesia)

Graf 14: Podíl obyvatel podle nejvyššího dosaženého vzdělání v DKI Jakarta a obcích v roce 2010

Zdroj dat: Hasil Sensus Penduduk 2010

7. Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na vývoj procesu post-suburbanizace v Metropolitní oblasti Jakarty a spolu s tím na sociální vyčleňování obyvatel, což je jeden z problémů, který se s rozvojem nových měst v suburbánních oblastech výrazně prohloubil. I přes omezená data, která neumožňovala hlubší a podrobnější analýzu, se podařilo dojít k zajímavým výsledkům.

První výzkumná otázka, kterou jsem si položila, zněla: *Odpovídá Metropolitní oblast Jakarty konceptům postmoderního urbanismu L. A. School?* Na základě své práce si myslím, že můžeme Metropolitní oblast Jakarty nazývat postmoderním městem. Je charakteristická městským dualismem a právě ten je typický pro tzv.: „Dual City“, které je podle Deara (2002) jednou z možných forem postmoderního města. Zároveň má blízko k tzv.: „Hybrid City“, u kterého je důležitá všudypřítomná fragmentace, jak v materiálním tak i v kognitivním životě (Dear 2002). Metropolitní oblast splňuje rovněž základní charakteristiku postmoderního města (blíže popsána v kapitole 2), kde městské periferie přebírají důležitou roli v rozvoji a město se už nevyvíjí podle lineárního vzoru, ale nelineárně – chaoticky.

Druhá položená výzkumná otázka zněla: *Čím je proces post-suburbanizace v Metropolitní oblasti Jakarty specifický?* Na základě rešerše literatury jsem došla k závěru, že proces post-suburbanizace je v důsledku přetíženosti DKI Jakarta nevyhnutelný, přesto se nachází teprve v počátečním stádiu. To lze srovnat se stádiem post-suburbanizace v čínských městech, kde se nachází stále více samostatných měst zaměřených na rozdílnou ekonomickou činnost. Dalším specifikem post-suburbanizace v metropolitní oblasti je, že post-suburbia nevznikají především z iniciativy vlády, ale jsou to především soukromé developerské firmy, které se zapřičinily o rozvoj nových sídel. Lokální vláda má jen slabou schopnost realizovat vhodnou a efektivní politiku územního a stavebního rozvoje, čehož využívají právě soukromé podniky a část tohoto fyzického rozvoje a plánování berou do svých rukou.

Třetí výzkumná otázka zněla: *Jaký má post-suburbanizace vliv na sociální vyčleňování v Metropolitní oblasti Jakarty? Jak se segregace projevuje a jaké má charakteristiky či specifika?* Hlavním projevem post-suburbanizace ve smyslu sociálního vyčleňování je vznik gated communities. Prvním charakteristickým rys segregace v metropolitní oblasti je, že se jedná o dobrovolnou segregaci. Hlavními důvody segregace a stěhování do nových měst - post-suburbíí - je v první řadě zajištění bezpečnosti a společenské vážnosti (Leisch 2002). Při bližším zaměření na bezpečnost jsem zjistila,

že DKI Jakarta v podílu spáchaných trestných činů výrazně převyšuje suburbánní oblasti (speciálně Centrální Jakarta). Z toho lze usuzovat, že v suburbánních oblastech je bezpečněji.

Předpoklad, že oblasti s vysokou kriminalitou budou obývat spíše sociálně slabší skupiny obyvatel – s nižší úrovní vzdělanosti a nižšími příjmy, se spíše nepotvrdil. Na základě zjištěných informací totiž nelze říci, že by se v oblastech s vyšším počtem trestných činů koncentrovalo sociálně slabší obyvatelstvo. Existují ale významné rozdíly v rámci jednotlivých suburbánních oblastí, což jsem zprvu neočekávala. Příznivější hodnoty z pohledu jednotlivých ukazatelů (index lidského rozvoje, vzdělání, obyvatelstva pod hranicí chudoby a zaměstnanost) vykazovaly části DKI Jakarta a obce (kota). Naopak vladařství měly většinu hodnot nepříznivých. Tento fakt bych vysvětlila koncentrací většiny nových měst právě v obcích. Vladařství zabírají větší rozlohy a nachází se zde stále ještě rozsáhlé spíše vesnické oblasti, které vykazují nižší úroveň gramotnosti nebo vyšší procento chudších obyvatel. K sociálnímu vyčleňování dochází i z pohledu náboženství, respektive etnika. Suburbánní oblasti obývá vyšší podíl křesťanů, oproti tomu v jádru metropole převažují muslimové. V návaznosti, na již zmíněný vztah mezi náboženstvím a etnikem, nemůžeme přímo říci, že v suburbiích žije větší počet Číňanů. Vzhledem k tomu, že ale hlavním středem zájmů developerů jsou především domácnosti z vyšších a středních tříd – tedy indonéští Číňané a cizinci, lze předpokládat, že v okrajových oblastech je pravděpodobně spíše větší zastoupení Číňanů. Domorodí obyvatelé nemají dostatek financí pro investici v nových městech.

Charakteristickým rysem gated communities v metropolitní oblasti, ale i nových měst obecně, je také jen minimální interakce mezi obyvateli různých sociálních skupin (Firman 2004). Většina obyvatel své sousedy ani nezná a nemají s nimi žádný kontakt. Důležitým specifikem je i fakt, že se často jedná pouze o tzv. „vnější životní styl“, kdy rodiny uvnitř svých nových na povrch luxusních domů, žijí tradičním životem (nepoužívají klimatizaci, nemají kabelovou televizi) (Leisch 2002). S takovým to trendem se třeba v západních post-suburbiích nejspíše nesetkáme.

Otázkou do budoucna zůstává, jakou mají gated communities perspektivu. Jedním z jejich překážek podle Leische (2002) je, že neposkytují dostatek pracovních míst. Počet pracovních míst by se ale díky stále se rozvíjejícímu procesu post-suburbanizace mohl zvýšit. Dá se předpokládat, že do nových měst se bude koncentrovat stále více městských aktivit. Jak Firman (2004) uvádí, segregace v Metropolitní oblasti Jakarty bude nejspíše dále pokračovat. „Čím lepší totiž systém zabezpečení nových měst developeři zařídí, tím atraktivnější je město pro spotřebitele“ (Firman 2004, s. 364). Dále bude záležet na tom, jak se bude vyvíjet fungování vlády na regionální úrovni, které

v současnosti není efektivní. Je otázkou, zda se podaří vytvořit Firmanem (2010) navrhovanou instituci pro inter-lokální vládní spolupráci, která by měla být zaměřena na rozvoj měst a regionů. Místní správa v Metropolitní oblasti Jakarty, ale i v ostatních velkých městech v Indonésii je socio-ekonomicky a politicky roztržena. Důsledkem toho je její fungování neefektivní.

Seznam literatury a zdrojů

ABEYASEKERE, S. (1989): Jakarta – A History. In: Leisch, H. (2002): Gated communities in Indonesia, *Cities*, roč. 19, čís. 5, s. 341-350.

BIRO PUSAT STATISTIK (2010): Hasil Sensus Penduduk 1961–2000, Jakarta. In: HUDALAH, D., FIRMAN, T. (2012): Beyond property: Industrial estates and post-suburban transformation in Jakarta Metropolitan Region, *Cities*, roč. 29, č. 1, s. 40-48.

BLAKELY, E. J., SNYDER, M. G. (1997): Fortress America: Gating Communities in the United States. In: Grant, J. a Mittelsteadt, L. (2004): Types of gated communities. *Environment and Planning B: Planning and Design*, roč. 31, č. 6, s. 913-930. Dostupné z: <http://architectureandplanning.dal.ca/planning/faculty/download/b3165.pdf> (datum stažení: 15. 4. 2014).

BORSODORF, A. (2004): On the way to post-suburbia? Changing structures in the outskirts of European cities. In: A. Borsdorf a P. Zembri (Eds.): *European cities structure: Insights on outskirts*. Paris, METL/PUCA, s. 7-30. Dostupné z: <http://www.fp7-compass-keytrends.eu/index.php/component/phocadownload/category/1-library?download=31:co-00362004-borsdorf> (datum stažení: 3. 3. 2014).

COHEN, B. (2003): Urban Growth in Developing Countries: A Review of Current Trends and a Caution Regarding Existing Forecasts. *World Development*, roč. 32, č. 1, s. 23-51.

DEAR, M. (2002): Los Angeles and the Chicago School: Invitation to a Debate. *City & Community*, roč. 1, č. 1, s. 5-32.

DEAR, M. FLUSTY, S. (1998): Postmodern Urbanism. *Annals of the Association of American Geographers*, roč. 88, č. 1., s. 50-72.

DICK, H. W., RIMMER, P. J. (1998): Beyond the Third World city: The new urban geography of South-East Asia. In: Firman, T. (2004): *New town development in Jakarta Metropolitan Region: a perspective of spatial segregation*. *Habitat International*, roč. 28, č. 3, s. 349–368. ISSN: 0197-3975.

FENG, J., ZHOU, Y., WU, F. (2008): New trends of suburbanization in Beijing since 1990: from government-led to market-oriented. In: Firman, T. (2014): Privatization of the Outskirts: The Trends of 'Post-Suburbanization' in Jabodetabek (Jakarta Extended Metropolitan Region), Indonesia.

Dostupné z: <http://paa2014.princeton.edu/uploads/141006> (datum stažení: 22. 3. 2014)

FIRMAN, T. (2000): Land development permit system of rural to urban conversion in Indonesia during boom and bust periods. *Land Use Policy*, roč. 17, č. 1, s. 7–13

FIRMAN, T. (2002): Urban development in Indonesia, 1990–2001: from the boom to the early reform era through the crisis. *Habitat International*, roč. 26, č. 2, s. 229-249. ISSN: 0197-3975.

FIRMAN, T. (2004): New town development in Jakarta Metropolitan Region: a perspective of spatial segregation. *Habitat International*, roč. 28, č. 3, s. 349–368. ISSN: 0197-3975.

FIRMAN, T. (2008): In search of a governance institution model for Jakarta Metropolitan Area (JMR) under Indonesia's new decentralization policy: old problems, new challenges. *Public Administration and Development*, roč. 28, č. 4, s. 280-290. ISSN: 0271-2075.

FIRMAN, T. (2010): Multi local-government under Indonesia's decentralization reform: The case of Kartamantul (The Greater Yogyakarta). *Habitat International*, roč. 34, č. 4, s. 400-405. ISSN: 0197-3975.

FIRMAN, T. (2014): Privatization of the Outskirts: The Trends of 'Post-Suburbanization' in Jabodetabek (Jakarta Extended Metropolitan Region), Indonesia. Dostupné z: <http://paa2014.princeton.edu/uploads/141006> (datum stažení: 22. 3. 2014)

FISHMAN, R. (1987): Bourgeois Utopias: The Rise And Fall Of Suburbia. In: Kling a kol. (1995): The Emergence of Postsuburbia: An introduction In: Postsuburban California: the transformation of Orange County since World War II. Pbk. ed. Berkeley: University of California Press, s. 1-30. ISBN 0520201604.

GOLDBLUM, Ch., WONG, T. CH. (2000): Growth, crisis and spatial change: a study of haphazard urbanisation in Jakarta, Indonesia. *Land Use Policy*. Vol. 17, No. 1, p. 29-37.

GREGORY, D. a kol. (2009): The Dictionary of Human Geography (5th editoin). Wiley Blackwell, 1072 str. ISBN: 978-1-4051-3288-6.

GREENSTEIN a kol. (2000): Urban spatial segregation: Forces, consequences, and policy responses. In: Firman (2004): New town development in Jakarta Metropolitan Region: a perspective of spatial segregation. Habitat International, roč. 28, č. 3, s. 349–368. ISSN: 0197-3975.

HILL, H. (1996): The Indonesian economy since 1966. In: Winarso, H. (2011): Urban Dualism in the Jakarta Metropolitan Area. In: Sorensen, A. and Okata, J.: Megacities: Urban form, Governance, and Sustainability. Tokyo, Springer, s. 163-191.

HILL, H. (1999): The Indonesian economy in crisis: causes, consequences and lessons. In: Firman, T. (2002): Urban development in Indonesia, 1990–2001: from the boom to the early reform era through the crisis. Habitat International, roč. 26, č. 2, s. 229-249.

HUDALAH, D. a kol. (2007): Peri-urbanisation in East Asia: A new challenge for planning?. International Development Planning Review, roč. 29, č. 4, s. 503-519.

HUDALAH, D. a kol. (2013): Industrial land development and manufacturing deconcentration in Greater Jakarta. Urban Geography, roč. 34, č. 7, s. 950–971.

HUDALAH, D., FIRMAN, T. (2012): Beyond property: Industrial estates and post-suburban transformation in Jakarta Metropolitan Region. Cities, roč. 29, č. 1, s. 40-48.

CHAMBERS, I. (1990): Border Dialogues: Journeys on Postmodernity. In: Soja, E. W. (2000): Postmetropolis: critical studies of cities and regions. Malden, MA: Blackwell Pub., 440 str. ISBN 15-771-8000-3.

KAPLAN a kol. (2004): Urban Geography. Hoboken, NJ, Wiley, 484 str. ISBN 04-713-5998-X.

KLING a kol. (1995): The Emergence of Postsuburbia: An introduction In: Postsuburban California: the transformation of Orange County since World War II. Pbk. ed. Berkeley: University of California Press, s. 1-30. ISBN 0520201604.

KLING a kol. (1995): The Emergence of Postsuburbia: An introduction In: Mace, A. (2013): City suburbs: placing suburbia in a post-suburban world. New York: Routledge, 193 str. ISBN 978-020-3066-720.

KNÖRR, J., PLANCK, M. (2009): „Free the dragon“ versus „Becoming Betawi“: Chinese identity in contemporary Jakarta. Asian Ethnicity, roč. 10, č. 1, s. 71-90.

LEAF, M. (1994): The Suburbanization of Jakarta: a Concurrence of Economics and Ideology. In: Firman, T. (2014): Privatization of the Outskirts: The Trends of ‘Post-Suburbanization’ in Jabodetabek (Jakarta Extended Metropolitan Region), Indonesia. Dostupné z: <http://paa2014.princeton.edu/uploads/141006> (datum stažení: 22. 3. 2014)

LEAF, M. (1996): Building the road for BMW? culture, vision, and extended metropolitan of Jakarta. In: Winarso, H. (2011): Urban Dualism in the Jakarta Metropolitan Area. In: Sorensen, A. a Okata, J.: Megacities: Urban form, Governance, and Sustainability. Tokyo, Springer, s. 163-191.

LEISCH, H. (2000b): Structures and functions of new towns in Jabotabek. In: Firman, T. (2004): New town development in Jakarta Metropolitan Region: a perspective of spatial segregation. Habitat International, roč. 28, č. 3, s. 349–368.

LEISCH, H. (2002): Gated communities in Indonesia. Cities, roč. 19, č. 5, s. 341-350.

MACE, A. (2013): City suburbs: placing suburbia in a post-suburban world. New York: Routledge, 193 str. ISBN 978-020-3066-720.

MULLER, Peter O. (1982): Everyday life in suburbia: A review of changing social and economic forces that shape daily rhythms within the outer city. In: Delik, H., Firman, T. (2012): Beyond property: Industrial estates and post-suburban transformation in Jakarta Metropolitan Region. Cities, roč. 29, č. 1, s. 40-48.

MURAKAMI a kol. (2005): Trends in urbanization and patterns of land use in the Asian mega cities Jakarta, Bangkok, and Metro Manila. Landscape and Urban Planning, roč. 70, č. 3-4, s. 251–259.

PHELPS, N. A., WU, F. (2011): International Perspectives on Suburbanization: A Post-Suburban World? In: Mace, A. (2013): City suburbs: placing suburbia in a post-suburban world. New York: Routledge, 993 str. ISBN 978-020-3066-720.

QUINTAL, D., THOMPSON, S., (2007): Gated Communities: The search for security. Dostupné z: <http://soac.fbe.unsw.edu.au/2007/SOAC/gatedcommunities.pdf> (datum stažení: 3. 4. 2014)

ROBERTSON-SNAPE, F. (1999): Corruption, collusion and nepotism in Indonesia. Third World Quarterly, roč. 20, č. 3, s. 589-602.

ROBISON, R. (1996): The Middle Class and the Bourgeoisie in Indonesia. In: Leisch, H. (2002): Gated communities in Indonesia. Cities, roč. 19, č. 5, s. 341-350.

RUSTIADI, E. (2007): Analisis Spasial Permasalahan Pembangunan Kawasan JABODETABEK, Jakarta. In: Hudalah, D. and Firman, T. (2012): Beyond property: Industrial estates and post-suburban transformation in Jakarta Metropolitan Region. Cities, roč. 29, č. 1, s. 40-48.

SOJA, Edward W. (2000): Postmetropolis: critical studies of cities and regions. Malden, MA, Blackwell Pub., 440 str. ISBN 15-771-8000-3.

TEMELOVÁ, J., SÝKORA, L. (2005): Prevence prostorové segregace. Dostupné z: <http://web.natur.cuni.cz/ksgrrsek/urrlab/user/documents/jajinek/Jana/Prevence%20prostorove%20segregace.pdf> (datum stažení: 27. 4. 2014)

THEE, K. W. (1995): Economic reform and deregulation in Indonesia. In: Firman, T. (2002): Urban development in Indonesia, 1990–2001: from the boom to the early reform era through the crisis. Habitat International, roč. 26, č. 2, s. 229-249.

YOUNG, D., KEIL, R. (2010): Reconnecting the In-Between City. Dostupné z: <http://www.newgeography.com/content/001497-reconnecting-in-between-city> (datum stažení: 6. 3. 2014)

UNITED NATIONS (1989): Population Growth and Policies in Mega-Cities, Jakarta. Population Policy Paper, New York, č. 18, 46 str.

UNCHS (United Nations Centre for Human Settlements) (2002): The State of the World Cities Report 2001, Nairobi. In: Firman 2004: New town development in Jakarta Metropolitan Region: a perspective of spatial segregation. Habitat International, roč. 28, č. 3, s. 349–368. ISSN: 0197-3975.

WINARSO, H. (2011): Urban Dualism in the Jakarta Metropolitan Area. In: Sorensen, A. a Okata, J.: Megacities: Urban form, Governance, and Sustainability. Tokyo, Springer, s. 163-191.

WALKER, R., LEWIS, Robert D. (2001): Beyond the crabgrass frontier: Industry and the spread of North American cities, 1850–1950. Journal of Historical Geography, roč. 27, č. 1, s. 3–19.

Ostatní zdroje

BADAN PUSAT STATISTIK - <http://www.bps.go.id/>

- Badan Pusat Statistik – Provinsi DKI Jakarta – Dalam Angka (City in Figures) – vybrané roky
- Badan Pusat Statistik – Provinsi Banten – Dalam Angka (City in Figures) – vybrané roky
- Badan Pusat Statistik – Provinsi Jawa Barat – Dalam Angka (City in Figures) – vybrané roky

BSD CITY (2014): 5 Strong Pillars. Dostupné z: http://www.bsdcity.com/thecity_5_pilar.aspx
(datum stažení: 17. 4. 2014)

HUMAN DEVELOPMENT REPORTS (2014): Human Development Index (HDI). Dostupné z: <http://hdr.undp.org/en/statistics/hdi> (datum stažení: 23. 4. 2014)

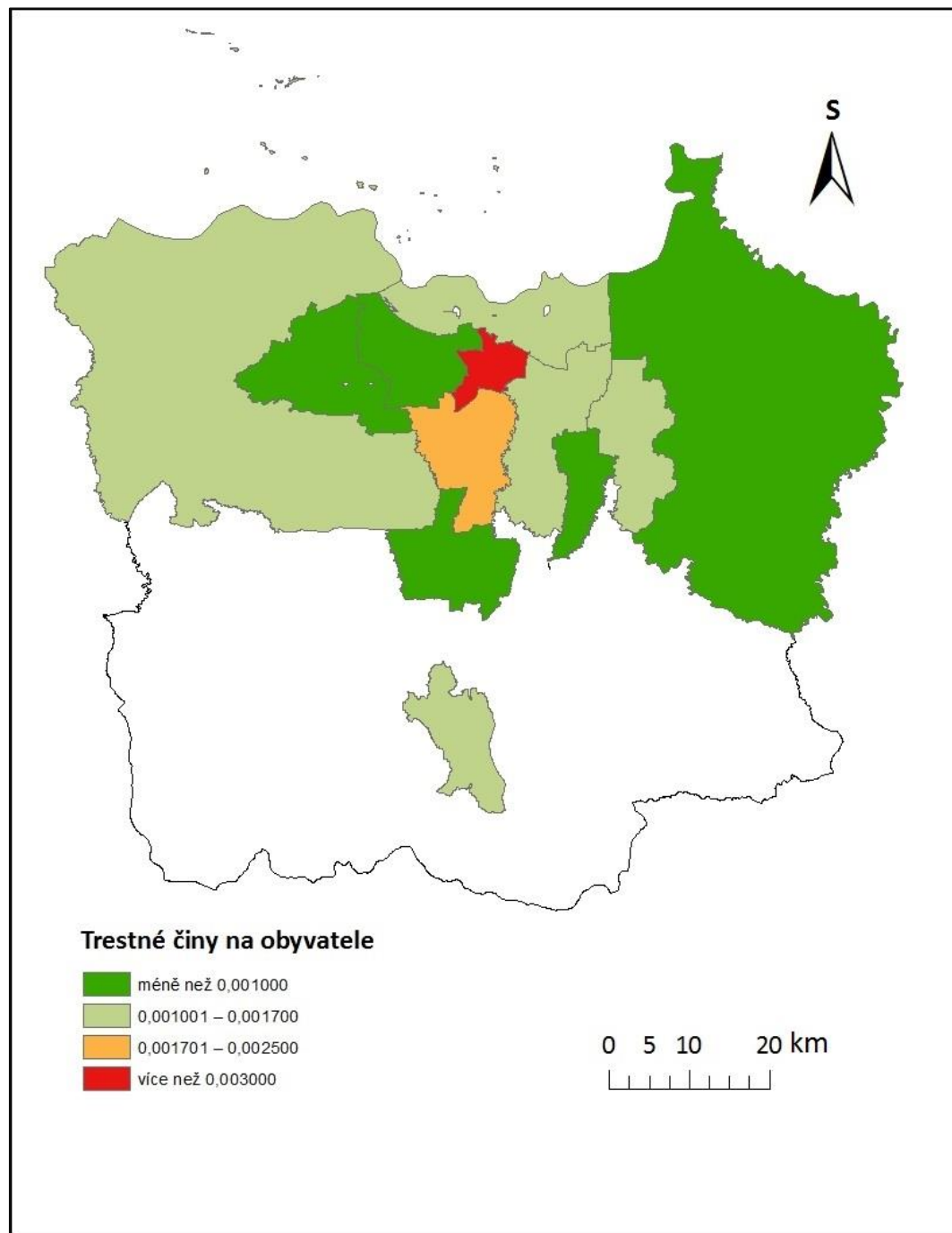
JABABEKA CITY (2014): Jababeka City at Glance. Dostupné z: http://www.jababeka.com/city/10/jababeka_city_at_a_glance (datum stažení: 16. 4. 2014)

PETA SHP INDONESIA (2013): Peta Administrasi. Dostupné z: <http://indomapimages.blogspot.cz/2013/02/peta-administrasi.html> (datum stažení: 17. 4. 2014)

SENSUS PENDUDUK (2010): Dostupné z: <http://sp2010.bps.go.id/>

Přílohy

Příloha 1: Podíl trestných činů v Metropolitní oblasti Jakarty v roce 2012

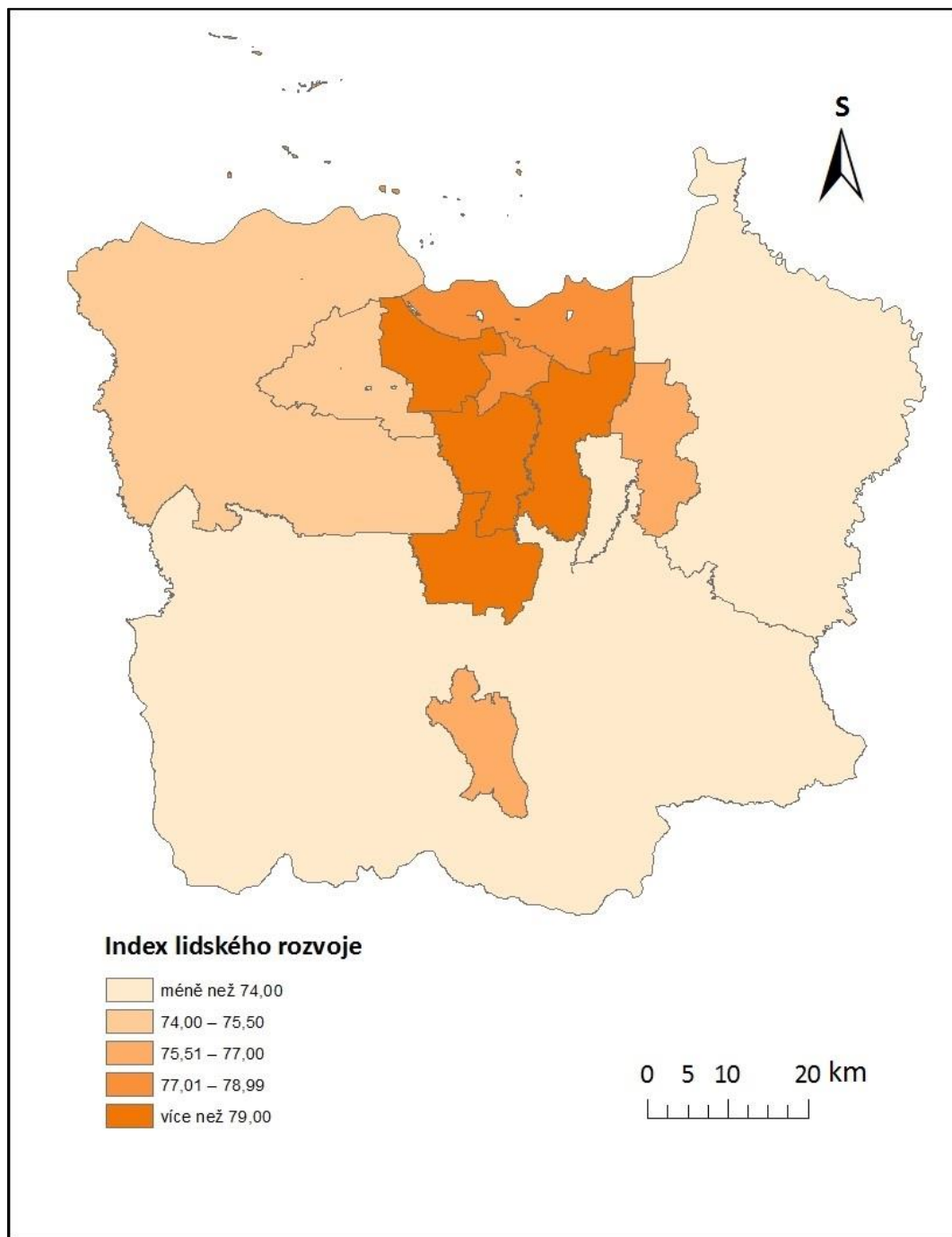

Zdroj dat: Badan Pusat Statistik (Statistics Indonesia)

Zdroj shapefile: PetaSHP Indonesia

Pozn.: kabupaten Tangerang a kota Tangerang Selatan jsou sloučeny

Příloha 2: Index lidského rozvoje v Metropolitní oblasti Jakarty v roce 2010

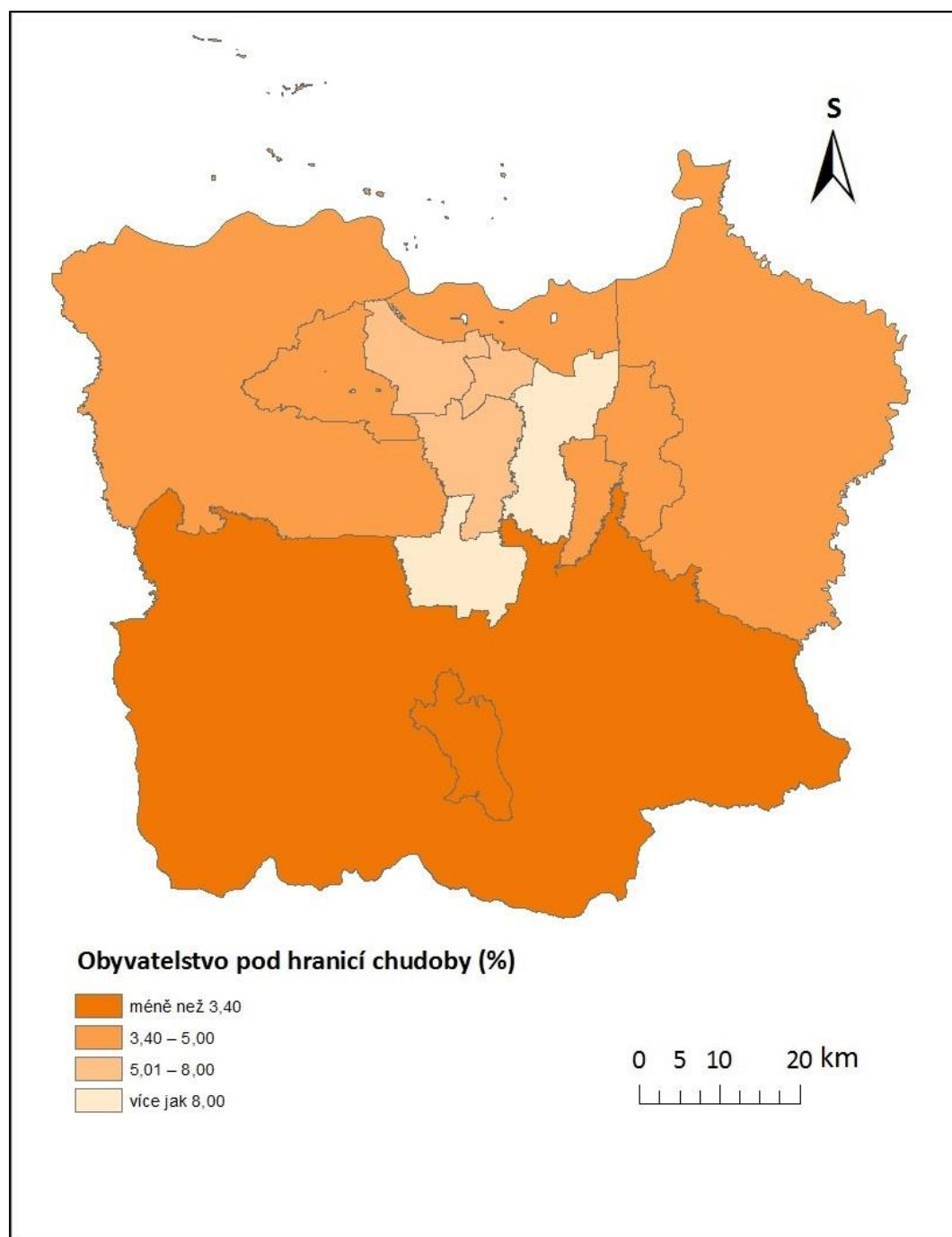

Zdroj dat: Badan Pusat Statistik (Statistics Indonesia)

Zdroj shapefile: PetaSHP Indonesia

Pozn.: kabupaten Tangerang a kota Tangerang Selatan jsou sloučeny

Příloha 3: Obyvatelstvo pod hranicí chudoby v Metropolitní oblasti Jakarty v roce 2011

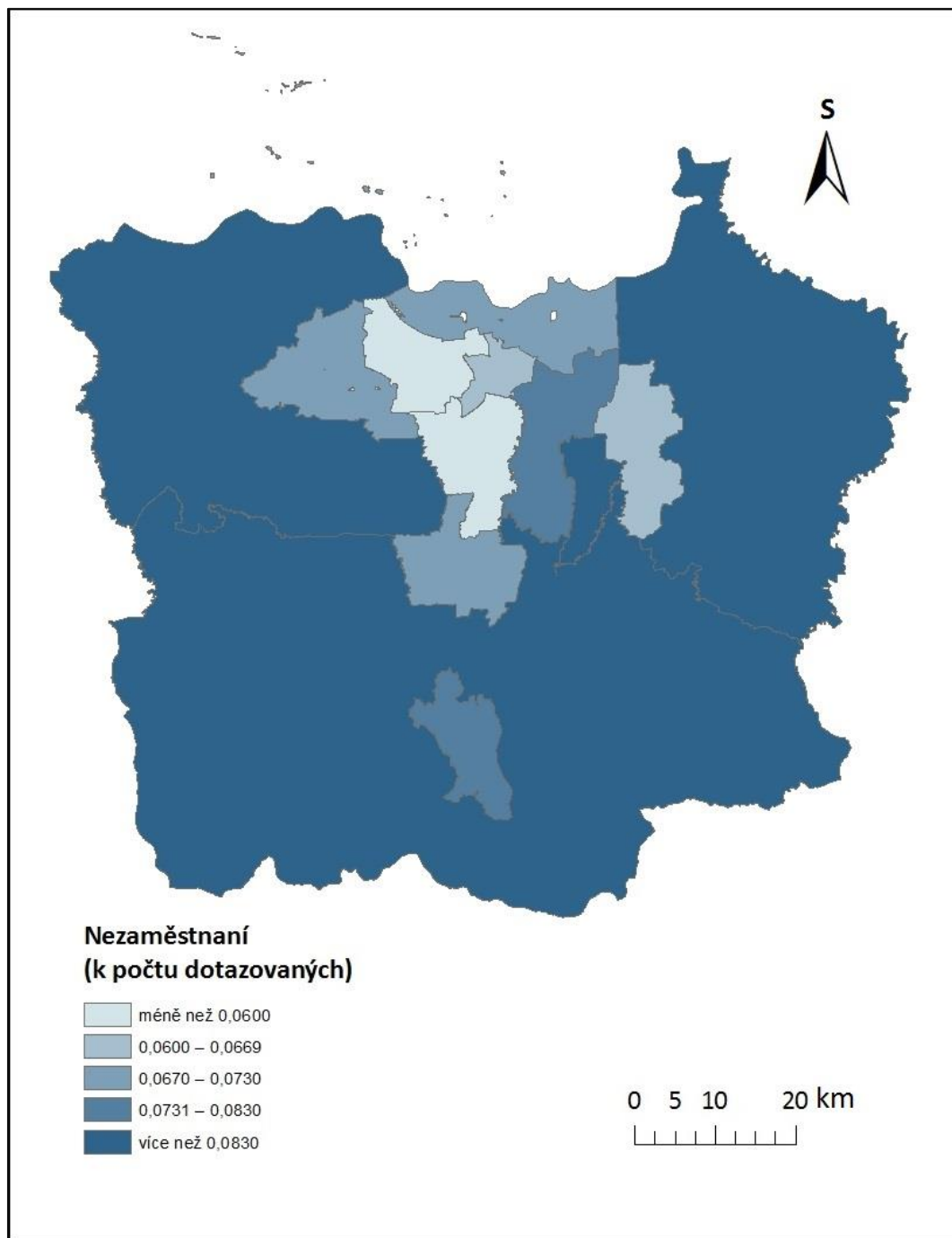

Zdroj dat: Badan Pusat Statistik (Statistics Indonesia)

Zdroj shapefile: PetaSHP Indonesia

Pozn.: kabupaten Tangerang a kota Tangerang Selatan jsou sloučeny

Příloha 4: Podíl nezaměstnaných v Metropolitní oblasti Jakarty v roce 2010

Zdroj dat: Badan Pusat Statistik (Statistics Indonesia)

Zdroj shapefile: PetaSHP Indonesia

Pozn.: kabupaten Tangerang a kota Tangerang Selatan jsou sloučeny

